บทที่ 5

ผลการศึกษาและสรุปสาระสำคัญของข้อมูล

5.1 นำเรื่อง

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงผลการสร้างระบบ KMS ที่ผู้ศึกษาได้ทำการสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการทดลองกับสมมุติฐานว่า จะใช้แก้ปัญหาพนักงานอัยการไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ได้หรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าในการจัดทำระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนางานด้านการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรฐาน ISO12207 ทำให้ได้ระบบ KMS สำหรับเป็นเครื่องมือช่วยให้ Knowledge Worker ใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจได้ รวมทั้งออกแบบกิจกรรมการสื่อสารความเข้าใจเพื่อให้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการทำงาน รวมทั้งได้ข้อสังเกตการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบ KMS ต่อไป เพื่อให้ได้ระบบ KMS ที่ถูกต้องตามมาตรฐานสากล ผู้วิจัยได้ศึกษาและยึดกรอบแนวทางในการดำเนินการตามวิธีการวิศวกรรมความรู้ (Knowledge Engineer) ประโยชน์ของระบบนี้คือข้อมูลของระบบจะถูกเก็บในลักษณะที่เป็นฐานข้อมูลขององค์การ เพื่อให้พนักงานอัยการและผู้สนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่น นิติกรสามารถสืบหาคำตอบคำปรึกษาได้ทุกเวลา ระบบช่วยเพิ่มความสามารถให้กับฐานความรู้ขององค์กรด้วยการเสนอวิธีแก้ปัญหาสำหรับงานเฉพาะด้าน ระบบถูกนำมาช่วยทำงานในส่วนที่เป็นงานประจำของมนุษย์ ระบบช่วยสร้างกลไกที่ไม่นำความรู้สึกของมนุษย์ เช่น ความลำเอียง,ความเบื่อหน่าย,ความกังวล มาเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจ

5.1.1 รายงานการสร้าง KMS

วิธีการวิศวกรรมความรู้เพื่อให้ให้ได้ระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System) และระบบสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ ได้ดำเนิน กระบวนการทางระบบ (Engineering Group) ดังนี้

(1) การจับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาความต้องการของระบบการจัดการความรู้ (Requirement Elicitation: ENG1)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

(ก) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของงานด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา

โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ว่ามีกฎหมาย ระเบียบ คำพิพากษาศาลฎีกาและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง

ที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้ดำเนินการตรวจสอบแล้ว(Knowledge Audit) เป็นองค์ความรู้การศึกษาขอบเขตความรู้และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับงานด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา เป็นองค์ความรู้ลำดับที่ 6 สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายบริหารจัดการความรู้ มีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบงานบริหารจัดการความรู้ สร้าง รวบรวม เผยแพร่และจัดเก็บองค์ความรู้ของสำนักงานอัยการสูงสุด ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

เมื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีอัยการสูงสุดและสำนักงานคดีศาลสูงแล้วจึงดำเนินการจับความรู้โดยวิธีการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นวิธีการจับความรู้ที่ง่ายที่สุดสัมภาษณ์ผู้บริหารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนดังนี้

(ข) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้บริหาร[1]

ก่อนการสร้างระบบการจัดการความรู้(KMS) ได้มีการโทรศัพท์นัดหมายกับท่านผู้บริหารจำนวน 2 ท่านได้แก่ท่านอธิบดีอัยการคดีอัยการสูงสุด (นายไพศิษฐ์ พันธุ์วุฒิ) และท่านอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง (นายธนกร ชัยเดชสุริยะ) ซึ่งทั้งสองท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ เรื่องการรับรองอุทธรณ์ -ฎีกา เพื่อนัดสัมภาษณ์จับความรู้เกี่ยวกับนโยบายหรือวิสัยทัศน์หรือภารกิจของสำนักงาน เพื่อให้ผู้บริหารทั้งสองคนกำหนดตัวผู้เชี่ยวชาญที่จะไปจับความรู้ ตลอดจนให้ท่านผู้บริหารทั้งสองระบุชื่อเจ้าหน้าที่สำหรับติดต่อเป็นผู้ประสานงานในระหว่างการจัดการความรู้ ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้บริหารแบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1) การออกแบบวาระการสัมภาษณ์

2) จัดเตรียมวาระการสัมภาษณ์

3) นัดหมายและทำการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ผู้บริหารดังกล่าวได้ไปสัมภาษณ์ (นายไพศิษฐ์พันธุ์วุฒิ) อธิบดีอัยการสำนักงานคดีอัยการสูงสุด ในวันที่ 22 มิถุนายน 2554 เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการขอรับรองฎีกา ณ สำนักงานคดีอัยการสูงสุด ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ถนนแจ้งวัฒนะ

ภายหลังจากสัมภาษณ์อธิบดีอัยการฯ แล้วได้เรียบเรียงบทสัมภาษณ์สรุปใจความได้ว่า **สำหรับชื่อผู้เชี่ยวชาญ**เกี่ยวกับหัวข้อความรู้การรับรองฎีกาดังกล่าวได้แก่ นายอนันต์ นัดวิไล

[1] ภาคผนวก ก.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

อัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด 1 นางอรทัย อำพันแสง อัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด 2 และนายประทีป ตรีวิมล อัยการอาวุโส

ประเภทผู้ใช้งาน ผู้บริหารเห็นว่าควรแบ่งประเภทผู้ใช้งานเป็น 3 ประเภทได้แก่ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ใช้งานทั่วไปเช่นนิติกร

ปัญหาสำคัญหรือปัญหาวิกฤต คือ การขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219

ความรู้ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบการดำเนินคดีอาญาฯ หนังสือเวียน คำพิพากษาศาลฎีกา เป็นต้น

นโยบายหรือวิสัยทัศน์ของสำนักงานคดีอัยการสูงสุด ผู้บริหารเห็นว่างานที่อยู่ในสำนักงานคดีอัยการสูงสุดเป็นงานที่อยู่ในขอบเขตเฉพาะที่เป็นอำนาจสั่งคดีของอัยการสูงสุดโดยเฉพาะ ฉะนั้น นโยบายหรือขอบเขตหรือหลักการในการทำงานจะยึดตามแนวทางที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้ ได้แก่ “พิจารณาเรื่องด้วยความละเอียด รอบคอบรวดเร็ว โปร่งใสและตรวจสอบได้”

การวิเคราะห์บทสัมภาษณ์

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานคดีอัยการสูงสุดแสดงในตาราง 5.1

ตารางที่ 5.1 ขั้นตอนการสัมภาษณ์

ขอบเขตความรู้	**ระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนางานการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219**
กำหนดตัวผู้เชี่ยวชาญ	นายประทีป ตรีวิมล นายอนันต์ นัดวิไล และ นางอรทัย อำพันแสง
ผู้ใช้งาน	ผู้บริหาร อัยการผู้เชี่ยวชาญและนิติกร
ปัญหาวิกฤต	การรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219
ประเภทผู้ใช้งาน	Knowledge Decision Maker Knowledge Provider Knowledge User
ความรู้ที่ต้องใช้ในการทำงาน	ป.วิ.อาญา มาตรา 218,219 ระเบียบ หนังสือเวียน คำพิพากษาฎีกา เป็นต้น
วิสัยทัศน์ของสำนักงานคดีอัยการสูงสุด	พิจารณาเรื่องด้วยความละเอียด รอบคอบ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

(ค)ขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานคดีอัยการสูงสุด

ตารางที่ 5.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การออกแบบวาระการสัมภาษณ์ (Knowledge Capture Agenda)
การประชุมจับความรู้ (Knowledge Capture Meeting)
การเรียบเรียงบทสัมภาษณ์ (Transcript)
การจำลองแบบความรู้ (Modeling Common KADS)
การสอบทานความถูกต้อง (Validation)
การนำเข้าระบบการจัดการความรู้ (KMS)

การออกแบบวาระสัมภาษณ์

1) ศึกษาทำความเข้าใจในหัวข้อความรู้ การรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบการดำเนินคดีอาญา หนังสือเวียน คำพิพากษาฎีกา บทความทางวิชาการ รวมทั้งการสังเกตการทำงานของผู้เชี่ยวชาญ
2) จัดทำแผนการจับความรู้และสอบถามความต้องการใช้งานระบบ
3) จัดเตรียมวาระการสัมภาษณ์
4) นัดหมายและทำการสัมภาษณ์
5) การเรียบเรียงบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
6) วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้เพื่อสร้างแบบจำลองความรู้
7) นำบทวิเคราะห์ความรู้(Transcript) ไปสอบทานกับผู้เชี่ยวชาญ

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามวาระการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

วันที่ 22 มิถุนายน 2554 ได้สัมภาษณ์จับความรู้นายประทีป ตรีวิมล อัยการอาวุโส และนางอรทัย อำพันแสง อัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด 2 ณ สำนักงานอัยการสูงสุด อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ถนนแจ้งวัฒนะ และในวันดังกล่าวไม่สามารถสัมภาษณ์นายอนันต์ นัดวิไล อัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด 1 ในวันเดียวกันได้เนื่องจากติดราชการ ต้องออกไปนิเทศงานกับรองอัยการสูงสุด(นายวัยวุฒิ หล่อตระกูล) ในส่วนภูมิภาค จึงได้นัดสัมภาษณ์นายอนันต์ นัดวิไล ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2554 [2]

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนดังกล่าวเพื่อให้กำหนด Critical Task(งานสำคัญที่เป็นปัญหาต่อผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน)ในงานการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา และให้ผู้เชี่ยวชาญอธิบาย

[2]ภาคผนวก ข.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หลักการ ความรู้ที่สำคัญ อธิบายกรณีศึกษา(Case Study) ระบุเอกสาร และสารสนเทศ อ้างอิง (Document Information) เพื่อจัดทำ Knowledge Base

หลังจากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้วได้นำเอาความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์ขึ้นระบบKMS เพื่อให้ผู้ช่วยนักศึกษาวิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ช่วยดำเนินการถอดเทปต่อไป และนำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงและวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ได้ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 5.3 การวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การสังเคราะห์ความรู้งานการรับรองฎีกาตามวิธี Common KADS		
	Task Knowledge การรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามป.วิ.อ.ม.218,219	
Input Inference	Process Inference	OutputInference
คดีอย่างไรที่ต้องขอรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง	การตรวจสอบคำฟ้องฎีกา คำร้องขอ	ยื่นคำร้องขอให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกา
เอกสารประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการขอรับรอง	ตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ระเบียบการดำเนินคดี หนังสือเวียน	ยื่นคำฟ้องฎีกาต่อศาล
ผู้มีอำนาจรับรองฎีกา	วิธีตรวจดูพยานหลักฐานเกี่ยวข้อง	

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แบบจำลองความรู้ (Knowledge Model)

การรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และ 219 สามารถแสดงได้ดังรูป

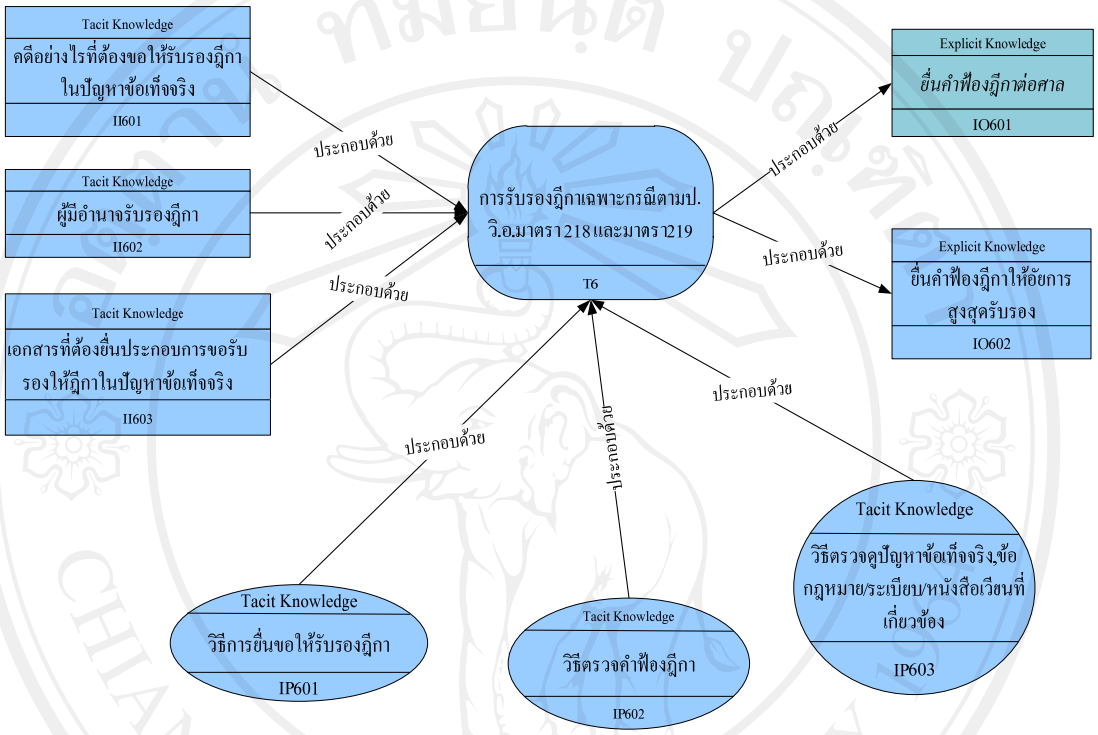

ภาพที่ 5.1 แบบจำลองความรู้ (Knowledge Model)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

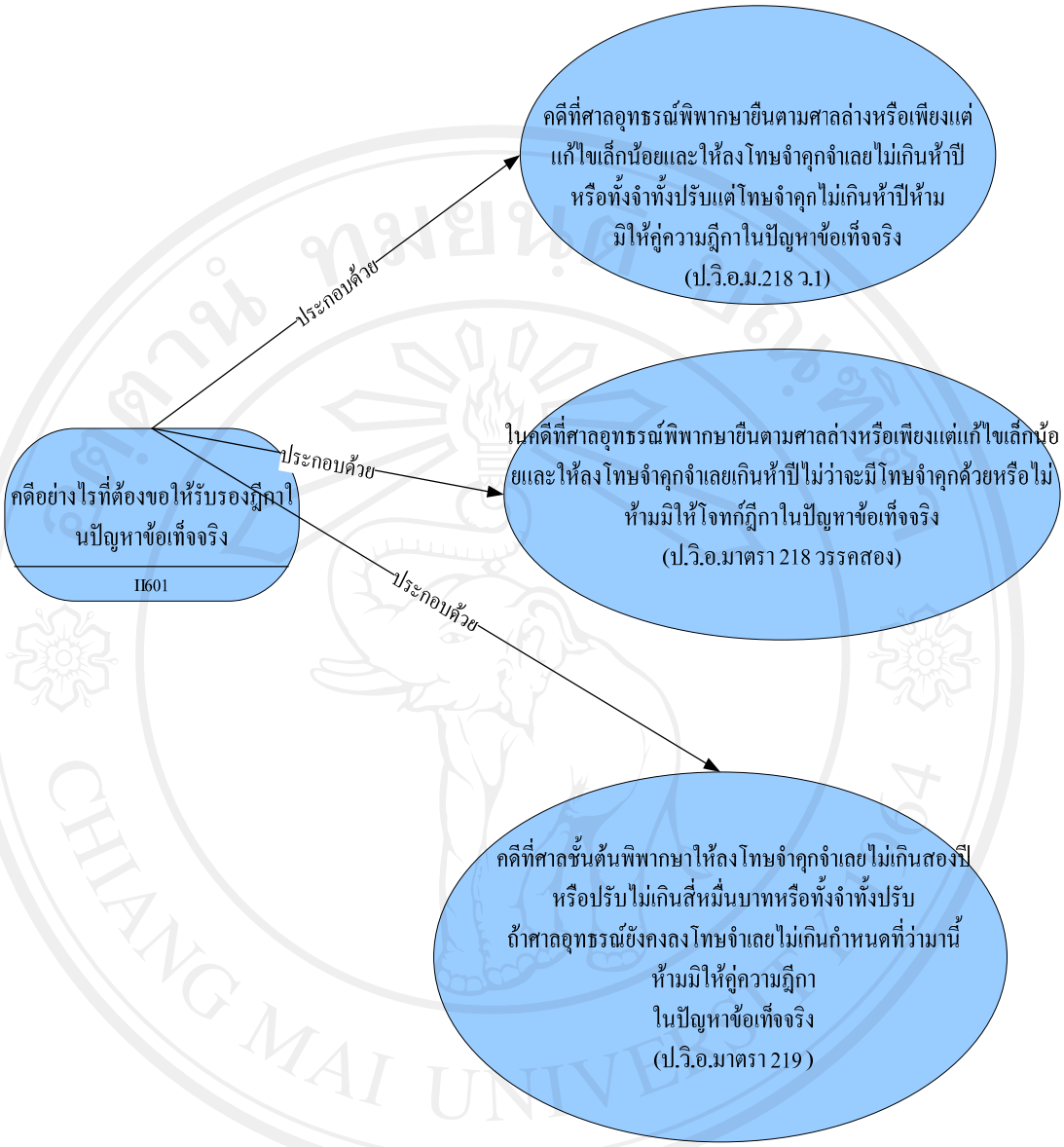

ภาพที่ 5.2 แบบจำลองความรู้ (Knowledge Model)
แสดงถึงแบบจำลองว่าคดีอย่างไรที่ต้องขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

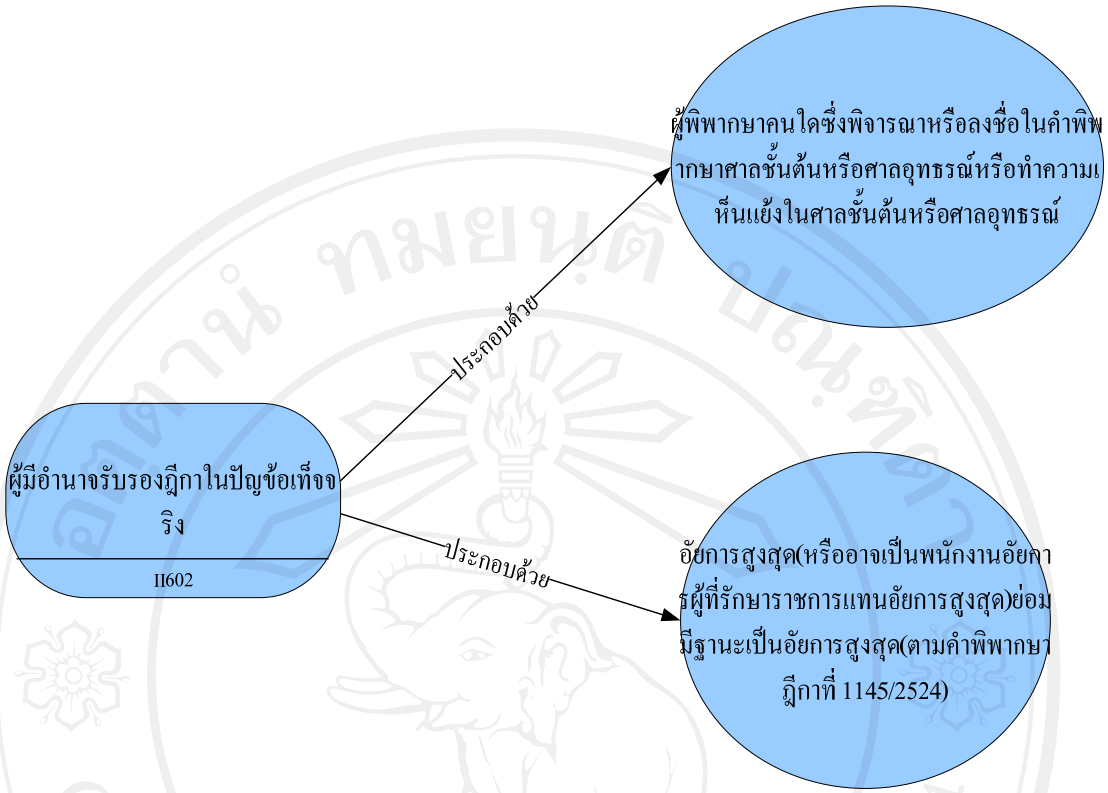

ภาพที่ 5.3 แบบจำลองความรู้ (Knowledge Model)
แสดงแบบจำลองความรู้ว่าผู้มีอำนาจรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

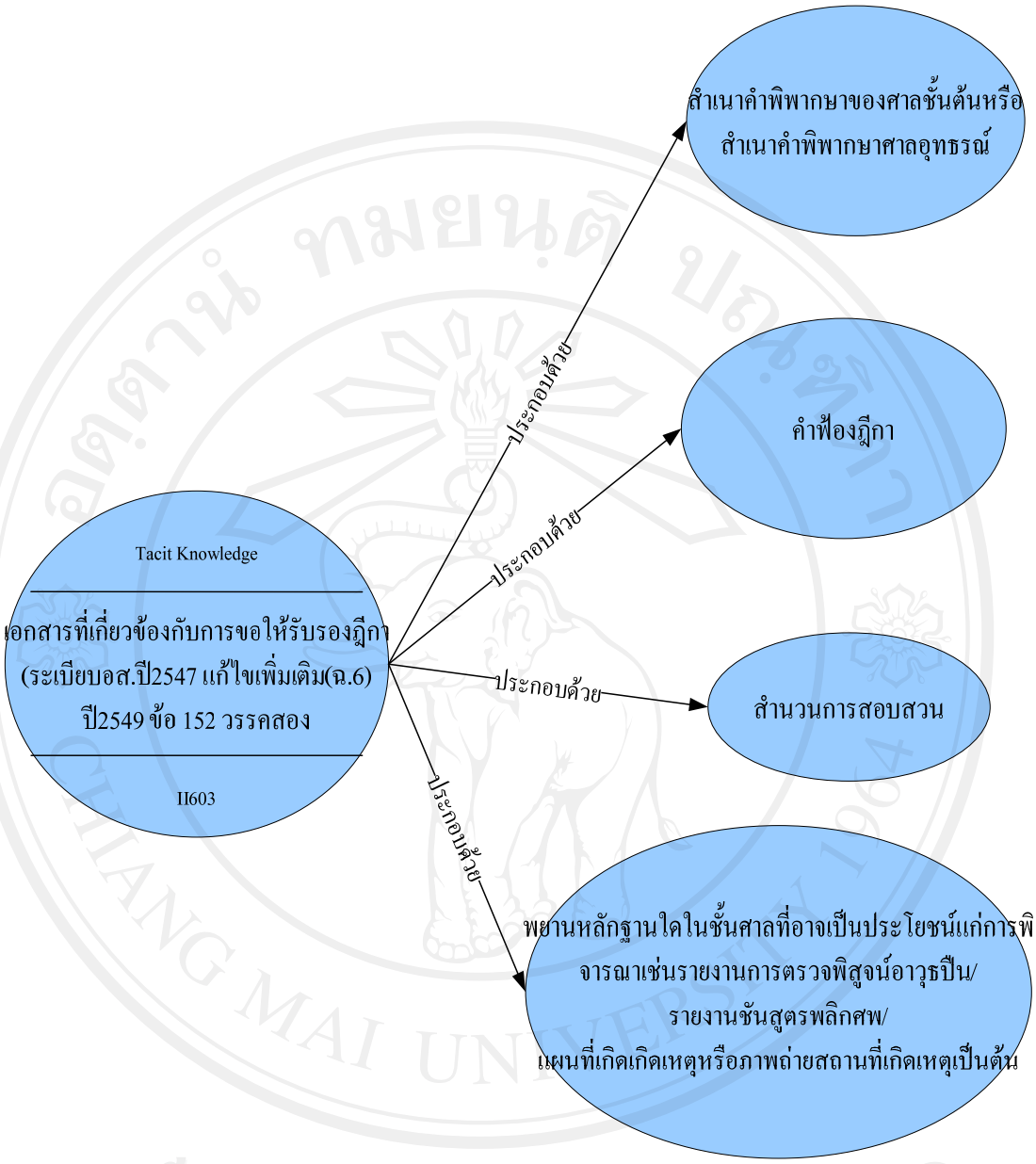

ภาพที่ 5.4 แบบจำลองความรู้ (Knowledge Model)
แสดงแบบจำลองความรู้เกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอให้รับรองฎีกา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

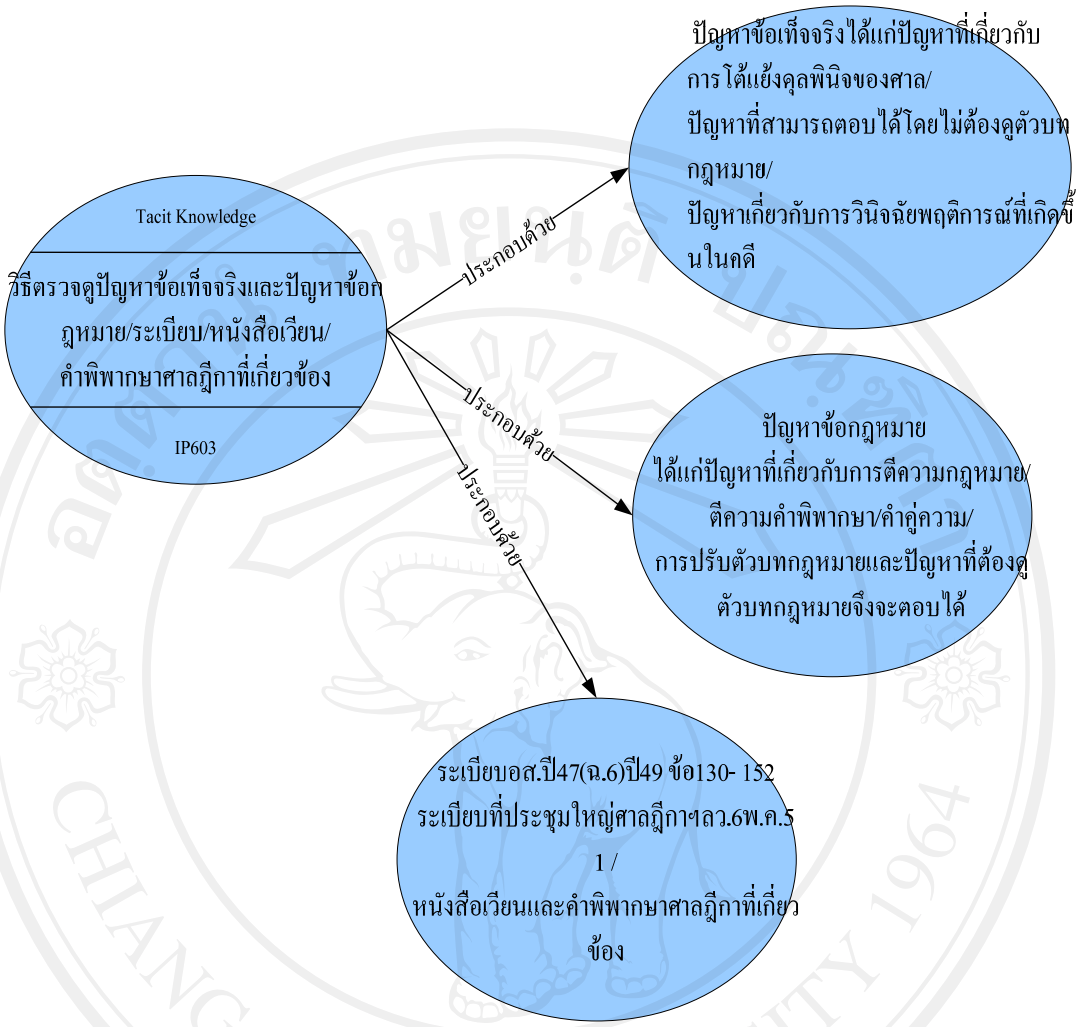

ภาพที่ 5.5 แบบจำลองความรู้ (Knowledge Model)
แสดงแบบจำลองความรู้วิธีตรวจดูปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย/ระเบียบ/หนังสือเวียน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

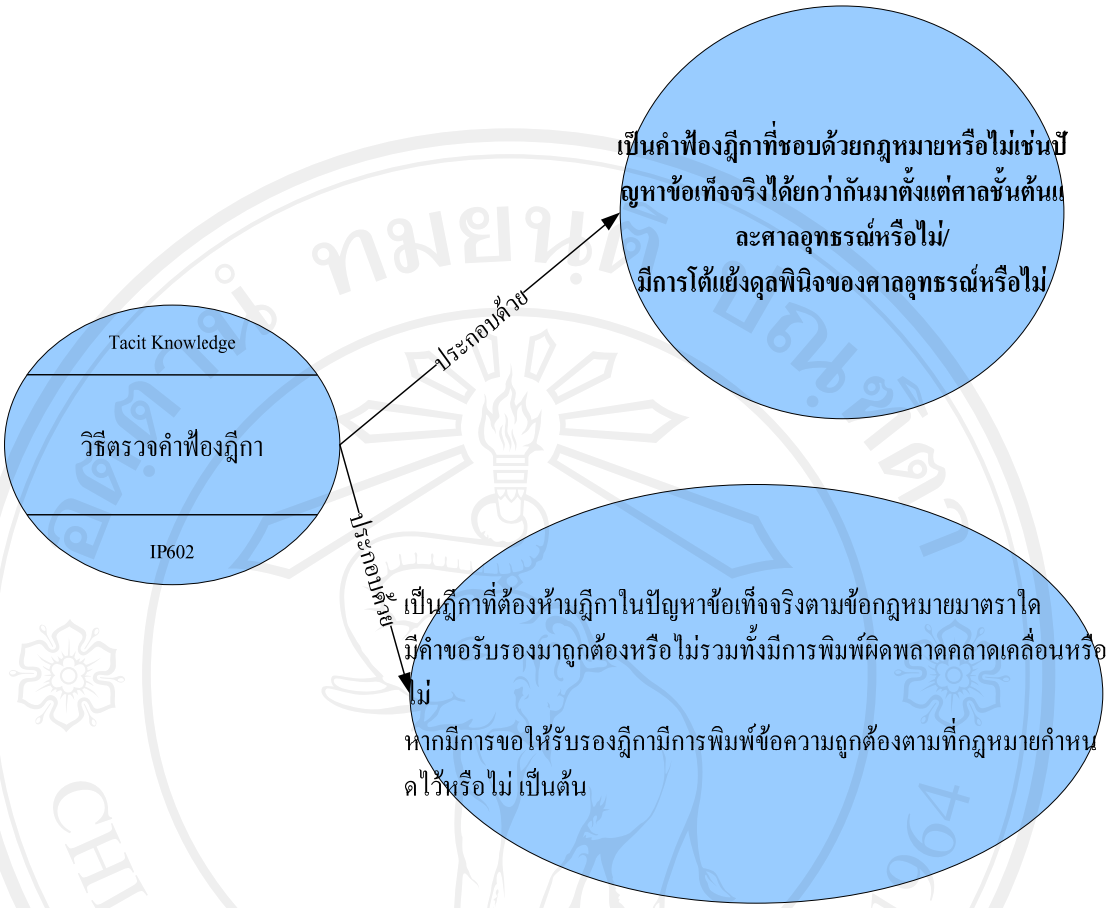

ภาพที่ 5.6 แบบจำลองความรู้ (Knowledge Model) วิธีตรวจดูคำฟ้องฎีกาภาพที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

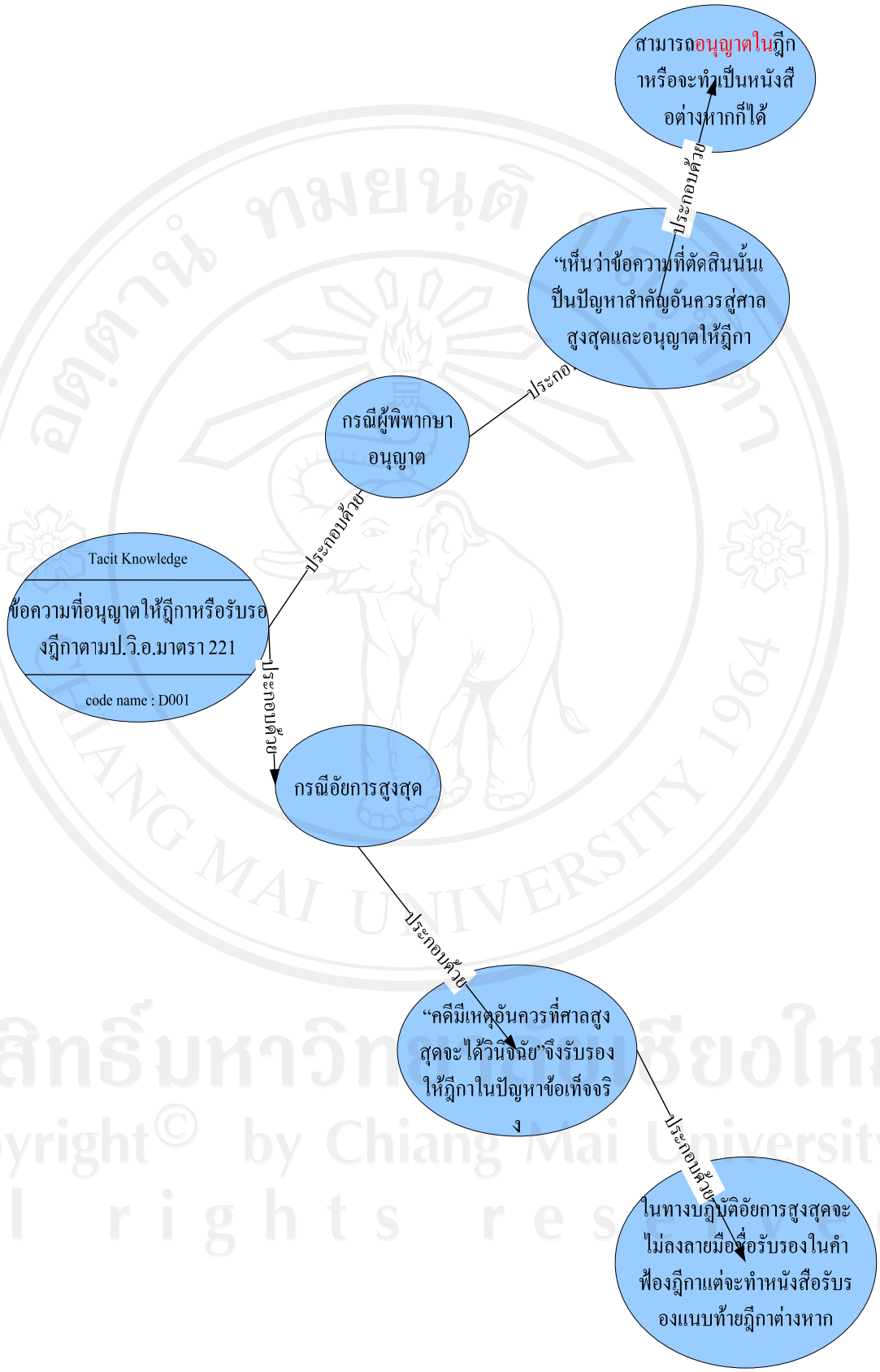

ภาพที่ 5.7 แบบจำลองความรู้ (Knowledge Model) ข้อความที่รับรองให้ฎีกา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หลังจากนั้นได้ติดต่อขอสัมภาษณ์อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง (นายธนกร ชัยเดชสุริยะ) เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับรองอุทธรณ์ ทั้งนี้เพราะหัวข้อความรู้ที่ได้รับมอบหมายมีอธิบดีอัยการรับผิดชอบคนละคน และได้นัดสัมภาษณ์ที่สำนักงานอัยการสูงสุด อาคารรัชดาภิเษกโดย มีร้อยตำรวจตรี พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริภาร อธิบดีอัยการ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ ไปร่วมสัมภาษณ์ด้วยเนื่องจากหัวข้อวิจัยเกี่ยวเนื่องกัน และภายหลังจากสัมภาษณ์แล้ว ก็ทำให้ได้ความรู้และข้อคิดในการทำงานรวมทั้งท่านก็ได้ระบุรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่จะต้องไปจับความรู้ซึ่งก็ได้แก่อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 1- 3 อัยการอาวุโสบางคน หลังจากนั้นในวันที่ 6 กรกฎาคม 2554 ก็ได้นัดหมายไปจับความรู้นายดนัย บุษปวนิช อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง2 ณ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 2 (แต่เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระนี้มีเวลาจำกัด จึงเน้นเฉพาะงานวิกฤตที่สำคัญการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และ 219 เท่านั้น จึงไม่ได้ออกแบบจำลองความรู้เกี่ยวกับการรับรองอุทธรณ์)

ภายหลังจากการสัมภาษณ์จับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ในการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระได้นำทฤษฎีการจัดการความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาบนสมมติฐานว่า พนักงานอัยการไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการขอให้รับรองฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ได้หรือไม่ โดยจะนำเอาทฤษฎีเรียนรู้ขณะทำงาน (Learning in Action) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวมี 4 แบบ แต่จะนำเอาเพียงรูปแบบเรียนรู้โดยการสืบความลับ (Intelligent Learning) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 วิธี กล่าวคือ 1.การเรียนรู้โดยการค้นคว้า (Search) 2.การเรียนรู้โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ (Inquiry) และ 3.การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation)[3]มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาพนักงานอัยการไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการขอให้รับรองฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ดังกล่าว เพื่อที่จะให้ได้ความรู้ในหลักกฎหมายที่ถูกต้อง โดยจะใช้วิธีการค้นหา (Search) ซึ่งจะใช้สำหรับการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับหลักกฎหมาย และวิธีดำเนินคดีชั้นศาลสูง เช่น เว็บไซต์ของสำนักงานอัยการสูงสุด หรือสำนักงานศาลยุติธรรม โดยเฉพาะแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่มีการเผยแพร่โดยทั่วไป หนังสือ ตำรา ซึ่งจะวางแนวหลักกฎหมายไว้เป็นบรรทัดฐาน และจะได้ทำการรวบรวมจัดเก็บอย่างเป็นระบบ วิธีการสอบถามผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ (Inquiry) ผู้ศึกษาจะทำการสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานคดีศาลสูง สำนักงานคดีอัยการสูงสุด จากประสบการณ์ทำงานของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในส่วนของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวนี้จะเป็นผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการรับรองฎีกาโดยตรงเพราะเป็นอัยการอาวุโสที่เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีอัยการมาก่อน ส่วนผู้เชี่ยวชาญที่เหลือเป็นอัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์

[3]ณพศิษฎ์ จักรพิทักษ์, “ ทฤษฎีการจัดการความรู้”พิมพ์ครั้งที่ 1 บริษัท ธนาเพลส จำกัด 2552,

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สูงเช่นกัน การสัมภาษณ์เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งวิธีการดำเนินคดีด้านการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าว จะได้เทคนิคในทางปฏิบัติที่ไม่มีในหนังสือหรือตำรา โดยใช้หลักในวิชา Knowledge Engineer ซึ่งมีวาระการสัมภาษณ์ 4 วาระ มีการสอบทาน ความเข้าใจ มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามมาตรฐานของ Common KADS และสุดท้าย ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการสังเกต (Observation)[4] โดยจะใช้การสังเกตข้อมูลคดีจากแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาเป็นหลักว่าภายหลังจากมีการนำเอาระบบการจัดการความรู้มาใช้แล้ว มีความเปลี่ยนแปลงในหลักกฎหมายอย่างใดหรือไม่ มีการพิพากษากลับจากหลักการเดิมหรือไม่ และมีความผิดพลาดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด การดำเนินคดีของพนักงานอัยการในชั้นศาลสูงจะต้องปรับเปลี่ยนไปในทิศทางใด ซึ่งจะทำให้ได้ กฎหมาย ระเบียบ คู่มือ องค์ความรู้สนับสนุน และจะได้ทำการรวบรวมจัดเก็บอย่างเป็นระบบต่อไป

นอกจากจะใช้ทฤษฎีการจัดการความรู้ดังกล่าวมาใช้เพื่อแก้ปัญหาพนักงานอัยการไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่งจะทำให้ได้องค์ความรู้หลักกฎหมายที่ถูกต้องแล้ว จะต้องมีการทำให้องค์ความรู้ที่ได้มานั้น เป็นองค์ความรู้ขององค์กรที่อยู่กับองค์กรตลอดไป โดยจะต้องมีการสร้างองค์ความรู้ให้กับองค์กร โดยวิธีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยการสร้างและจัดเก็บความรู้ที่เป็น Tacit Knowledge และ Explicit Knowledge ไว้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรูปแบบการจัดเก็บที่เป็นระบบ ที่สามารถสืบค้นได้ง่าย รวดเร็ว และมีลักษณะเป็นองค์กรฐานสารสนเทศ (Information Base Organization) เมื่อองค์กรมีความรู้แล้ว หรือองค์กรมีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นองค์กรที่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา บุคลากรที่ทำงานให้กับสำนักงานอัยการสูงสุด ก็ย่อมจะสามารถศึกษาค้นคว้า หาความรู้ในการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง จากองค์กรได้เสมือนบุคลากรศึกษางานจากตัวองค์กร หากองค์กรเก็บความรู้ เทคนิคในการทำงานในการดำเนินคดีชั้นศาลสูงมากเท่าใด บุคลากรก็ย่อมจะศึกษาจากองค์กรได้มากเท่านั้น

เมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรที่รวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ในสำนักงานคดีศาลสูงและสำนักงานคดีอัยการสูงสุดไว้ตามวิธีการที่กล่าวมาแล้ว มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างระบบจัดการความรู้ หากพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานไม่เข้ามาใช้ ไม่เข้ามาศึกษา ก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จได้ และไม่อาจแก้ปัญหาพนักงานอัยการที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะให้พนักงานอัยการมีความรู้ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูง จึงต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้คนในสำนักงานอัยการสูงสุดเห็นประโยชน์และความสำคัญของระบบการจัดการความรู้ ดังนั้น ในเบื้องต้นอาจจะต้องมีการนำคดีที่มีการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

[4]เรื่องเดียวกันอ้างแล้ว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในทุก ๆ คดีที่พนักงานอัยการทำงานแล้วประสบความสำเร็จ เช่น ศาลพิพากษาตามที่พนักงานอัยการขอให้รับรอง หรือวางหลักการที่เป็นที่ยอมรับของนักกฎหมาย หรือที่เป็น Case Study มาลงเป็นตัวอย่างในระบบการจัดการความรู้ หรือมิฉะนั้นอาจจะต้องให้ให้บุคคลที่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคดีศาลสูงหรือสำนักงานคดีอัยการสูงสุดเป็นผู้สนับสนุน ก็จะทำให้ระบบการจัดการความรู้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

สรุปสาระสำคัญก็คือ ผู้บริหารต้องการให้จัดทำองค์ความรู้ด้านการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง เรื่องการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 เพราะพนักงานอัยการมีการปฏิบัติผิดพลาดกันมากโดยจะมีเทคนิคในการพิจารณาว่าควรจะขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามมาตราใดระหว่างมาตรา 218 กับมาตรา 219 หากพิจารณาองค์ประกอบในมาตรา 218 แล้วจะต้องพิจารณาองค์ประกอบในมาตรา 219 ด้วยหรือไม่ หากพิจารณาไม่รอบคอบหรือไม่มีความรู้เพียงพอผลจะเป็นอย่างไรและมีองค์ความรู้อย่างไรบ้าง หรืออาศัยประสบการณ์จากพนักงานอัยการที่เคยดำเนินคดีในลักษณะนี้มาแล้วจะมีข้อพึงระวังและข้อสังเกตเพื่อให้เป็นความรู้กับพนักงานอัยการที่จะเข้ามาศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานต่อไป เพราะจากสถานการณ์ที่ผ่านมามีการผิดพลาดจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานอัยการสูงสุดเคยมีหนังสือเวียนออกมาย้ำเตือนให้พนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานในการขอให้รับรองฎีกาพึงใช้ความระมัดระวัง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีข้อมูลจากบทความทางวิชาการของนายอิสระ พานิชวัฒนา อัยการอาวุโสเขียนบทความไว้ว่า “ในช่วงปีพ.ศ.2543 ถึงพ.ศ.2544 มีคดีที่พนักงานอัยการไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย กล่าวคือมีการยื่นฎีกาโดยไม่ได้ยื่นขอให้การรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงก่อนจนกระทั่งศาลฎีกามีคำพิพากษายกฎีกาจำนวน 20 คดี ทั้ง ๆ ที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้ย้ำเตือนแล้ว” ดังนั้น การจัดการความรู้ในเรื่องการขอให้รับรองฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ดังกล่าวนี้จึงมีความสำคัญมาก

เนื่องจากการดำเนินคดีในชั้นศาลสูงมีหลายขั้นตอนแต่ที่ปัญหาวิกฤติที่จะต้องรีบแก้ไขก็คือการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 218 และมาตรา 219

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

หลังจากที่ผู้บริหารได้กำหนดปัญหางานวิกฤติ และกำหนดผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้แก่นายประทีป ตรีวิมล อัยการอาวุโส นายอนันต์ นัดวิไล อัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด 1 และนางอรทัย อำพัน

แสง อัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด 2 ผู้ศึกษาได้นำปัญหาวิกฤติดังกล่าว มาทำการศึกษาวิเคราะห์และได้จัดทำวาระการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นได้เตรียมวาระการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
ซึ่งแบ่งออกเป็นวาระต่างๆตามหลักการของ CommonKADS คือ

วาระที่1 นักศึกษาแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์และความเป็นมาของโครงการจัดการความรู้ของสำนักงานอัยการสูงสุด

วาระที่ 2 การแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

วาระที่ 3 กำหนดขอบเขตของการจับความรู้โดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญ อธิบายหลักการ ภารกิจสำคัญในหัวข้อความรู้การรับรองฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ว่าเพราะเหตุใดจึงต้องมีการรับรองฎีกา พนักงานอัยการมีอำนาจพิจารณาสั่งคดีได้เพียงใด มีหลักกฎหมายหรือระเบียบหรือหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง

วาระที่ 4 ประเด็นสำคัญ แนวคิดที่จำเป็นจากประสบการณ์ และ หลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

วาระที่ 5 ความรู้เทคนิคอื่นๆที่ได้จากประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจ (Support Tacit Knowledge)

วาระที่ 6 ขอให้ผู้เชี่ยวชาญ อธิบายกรณีศึกษา (Case Study)

ภายหลังจากที่ได้มีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว ได้มีวาระการสอบทานความรู้กับผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง ได้ทำการสรุปสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แล้วทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ ตามหลักการของ CommonKADS โดยพิจารณา เพื่อตรวจสอบ Task ,Inference , Domain , Knowledge Base , Ontology สรุปสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว จะได้ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญว่าพนักงานอัยการที่จะมาปฏิบัติงานในสำนักงานคดีอัยการศาลสูงหรือสำนักงานคดีอัยการสูงสุดซึ่งมีหน้าที่ในการทำคำฟ้องอุทธรณ์-ฎีกาและขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกานั้น จะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในหลักกฎหมาย แม่นยำเรื่องระเบียบการดำเนินคดีอาญาและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องต่าง ๆ ที่ท่านอัยการสูงสุดเคยสั่งไว้แล้วในลักษณะทำนองเดียวกันนั้น รวมทั้งต้องมีความละเอียด รอบคอบ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือต้องมีประสบการณ์ในการดำเนินคดีอาญาสูง[5] ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานคดีอัยการสูงสุดมานานแล้ว จึงถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีอาญาสูงมาก ได้ให้ข้อพึงระวังสำหรับการพิจารณาขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ว่าองค์ประกอบของ 2 มาตรานี้ต้องพิจารณาควบคู่กันไปไม่ใช่พิจารณาแยกต่างหากจากกัน เช่นกรณี

[5]อนันต์ นัดวิไล ปัจจุบันคณะกรรมการอัยการได้เลื่อนตำแหน่งเป็นรองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอัยการสูงสุดให้สัมภาษณ์ในการจับความรู้เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2554

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยอาจจะไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 218 แต่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 219 ก็ได้ตัวอย่างเช่น[6] คดีความผิดฐานมีและพกพาอาวุธปืนซึ่งไม่มีใบอนุญาตนั้นปกติแล้วศาลชั้นต้นจะพิพากษาลงโทษจำเลยจำคุก 9 เดือน โดยไม่รอการลงโทษ ซึ่งจำเลยส่วนใหญ่จะยื่นอุทธรณ์ขอให้รอการลงโทษ ศาลอุทธรณ์ก็จะพิพากษารอการลงโทษ การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษารอการลงโทษ ถือว่าเป็นการแก้ไขมาก ซึ่งจะไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 218 พนักงานอัยการก็จะมาพิจารณาว่าสมควรจะยื่นฎีกาหรือไม่ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของมาตรา 218 ว่ามีหลักเกณฑ์ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ เมื่อพิจารณา มาตรา 218 วรรคแรกบัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปี.ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่ปรากฏว่าคดีนี้ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้โทษจากการไม่รอการลงโทษ เป็นให้รอการลงโทษ ถือว่าเป็นการแก้ไขมาก เพราะฉะนั้นจึงไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 218 ซึ่งพนักงานอัยการจะปฏิบัติงานผิดพลาดในส่วนนี้มาก กล่าวคือพอเห็นว่าคดีไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 218 ก็ยื่นคำฟ้องฎีกาต่อศาล โดยไม่ได้พิจารณาองค์ประกอบของมาตรา 219 ประกอบด้วย เพราะมาตรา 219 บัญญัติว่า“ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง” ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของมาตรา 219 แล้วจะเห็นได้ว่าคดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย 9 เดือนแล้วศาลอุทธรณ์ก็ไม่พิพากษาลงโทษเกินกว่า 9 เดือนพร้อมทั้งรอการลงโทษให้ด้วย ดังนั้นคดีดังกล่าวนี้แม้จะไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 218 แต่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 219 ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้มีการปฏิบัติผิดพลาดกันมาก เมื่อพนักงานอัยการยื่นคำฟ้องฎีกาต่อศาลแล้ว ศาลฎีกาก็จะไม่รับฎีกาไว้พิจารณา ทำให้เกิดความเสียหายแก่สำนักงานอัยการสูงสุดมาก จนกระทั่งสำนักงานอัยการสูงสุดต้องออกหนังสือเวียนออกมาย้ำเตือนให้พนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคดีที่เกี่ยวข้องใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน[7] เป็นต้น

ดังนั้นเมื่อได้จับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวทุกท่านแล้วจะได้ หลักการสำคัญในเรื่อง <u>การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา (TASK)</u> เฉพาะในส่วน<u>การขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา219 (SUB TASK)</u>ว่ามีเทคนิคอย่างไรในการขอให้รับรองฎีกาทั้ง 2 มาตรานี้ มีองค์ความรู้อย่างไรบ้าง หรืออาศัยประสบการณ์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

---

[6] กรณีคดีตัวอย่าง(Case Study

[7] อนันต์ นัดวิไล สัมภาษณ์เรื่องเดียวกันอ้างแล้ว

จากพนักงานอัยการที่ดำเนินคดีมาแล้วหลายปี จะมีเทคนิคสอดแทรก ทุกขั้นตอน ดังนั้นจึงควรจะมีคำอธิบายชี้แจงเพื่อให้เป็นความรู้กับคนที่จะเข้ามาศึกษาปัญหาวิกฤติดังกล่าวได้

เนื่องจากการดำเนินคดีชั้นศาลสูง(การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา) มีหลายขั้นตอนแต่มีปัญหาวิกฤติที่จะต้องรีบแก้ไขคือขั้นตอนการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา219 (CRITICAL TASK)

นอกจากนี้ คำจำกัดความ ที่จำเป็นต้องรู้ในการขอรับรองฎีกาคดีที่เกี่ยวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ได้แก่

การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา คือการที่อัยการสูงสุด(หรือพนักงานอัยการที่อัยการสูงสุดมอบหมาย)ลงลายมือชื่อรับรองว่าอุทธรณ์หรือฎีกาฉบับนั้น ๆ มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย[8]

การรับรองฎีกา เป็นกระบวนการที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้คู่ความอาจส่งเรื่องให้ศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัยว่าคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร แต่เนื่องด้วยปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลสูงมีจำนวนมากจึงมีการวางหลักเกณฑ์บางประการเพื่อกลั่นกรองคดีที่จะเสนอให้ศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาวินิจฉัย เช่นการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงบางประเภท แต่กฎหมายยังเปิดโอกาสให้มีการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องห้ามได้หากคู่ความได้ปฏิบัติตามหลักการที่กฎหมายกำหนดได้แก่คู่ความต้องร้องขอให้ผู้พิพากษาคนใดที่ซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ ทำความเห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา หรือขอให้อัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาว่ามีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ก็ให้รับฎีกาไว้พิจารณา

การขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกามีหลักการที่สำคัญประการหนึ่งคือ

คดีอย่างไรจะต้องขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกา แยกออกเป็น

คดีที่ต้องขอให้รับรองอุทธรณ์ ได้แก่คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง(โทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ) และคดีนั้นต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499 มาตรา 22 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.2539 มาตรา 39 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ.2553 มาตรา 180 โดยไม่เข้าข้อยกเว้น 4 ประการท้ายมาตราดังกล่าว

[8]อนุชาติ คงมาลัย เคยอ้างแล้ว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สำหรับข้อกฎหมาย มิได้มีข้อจำกัดสิทธิห้ามอุทธรณ์เอาไว้ จึงยิ่งไม่จำเป็นต้องมีการรับรองรับรองอุทธรณ์แต่อย่างใด

ที่จะมีปัญหาก็คือ คดีที่อุทธรณ์ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายรวมกัน คดีดังกล่าวแม้มีข้อกฎหมายจะไม่จำเป็นต้องรับรองอุทธรณ์ก็ตามแต่หากคดีนั้นต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงแล้ว ก็จำต้องขอให้รับรองอุทธรณ์ดังกล่าวด้วย[9]

คดีที่ต้องขอให้รับรองฎีกา ได้แก่คดีอาญาใด ๆ ที่ต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218,219 และ 220[10]

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และ 219 เป็นการห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 เป็นการห้ามฎีกาทั้งคดีคือถ้าเข้าลักษณะว่า ทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโดยอาศัยข้อเท็จจริงแล้ว ต้องห้ามมิให้ฎีกาทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงก็ตาม[11]

ผู้ที่จะขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกาตามปกติผู้ที่จะขอให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์-ฎีกา นั้นก็ควรจะเป็นพนักงานอัยการที่ดำเนินคดีนั้น ๆ แต่เนื่องจากทั้งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ตรี พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 22 ทวิพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.2539 มาตรา 40 และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ.2553 มาตรา 180 มิได้บัญญัติข้อจำกัดสิทธิให้อัยการสูงสุดมีอำนาจรับรองอุทธรณ์-ฎีกาได้แต่เฉพาะคดีของพนักงานอัยการเท่านั้น ดังนั้นอัยการสูงสุดย่อมจะมีอำนาจรับรองอุทธรณ์-ฎีกาของราษฎรได้ด้วย[12] ฉะนั้น ผู้ที่จะขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกา จึงย่อมหมายถึงทั้งพนักงานอัยการและราษฎรที่เป็นคู่ความคดีนั้น ๆ ด้วย[13] กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้มีสิทธิขอให้รับรองฎีกาก็คือคู่ความในคดีนั่นเอง ซึ่งคำว่า “คู่ความ”นี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(15) ได้นิยามไว้ว่า คู่ความหมายถึง โจทก์ฝ่ายหนึ่ง และจำเลยฝ่ายหนึ่ง และคำว่าโจทก์นี้ นอกจากพนักงานอัยการแล้วยังหมายถึงผู้เสียหายที่ได้ฟ้องคดีอาญาหรือยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 29,30 ดังนั้นผู้มีสิทธิขอให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกาจึงได้แก่พนักงานอัยการ ผู้เสียหายที่ฟ้องคดีเอง โจทก์ร่วม และจำเลย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

[9]เรื่องเดียวกันอ้างแล้ว

[10]เรื่องเดียวกันอ้างแล้ว

[11]เรื่องเดียวกันอ้างแล้ว

[12]คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1039-1040 /2504 อธิบดีกรมอัยการมีอำนาจรับรองฎีกาของเอกชนที่ฟ้องคดีอาญาได้

[13]เรื่องเดียวกันอ้างแล้ว

ผู้รับรองอุทธรณ์-ฎีกา

การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา เป็นการดำเนินการทางพนักงานอัยการ แตกต่างจากการอนุญาตให้อุทธรณ์-ฎีกาซึ่งเป็นการดำเนินการทางศาล ผู้ที่จะรับรองอุทธรณ์-ฎีกา ก็คือ“พนักงานอัยการ”ซึ่งกฎหมายได้แบ่งแยกเอาไว้ดังนี้

การรับรองอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499 มาตรา 22 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.2539 มาตรา 39 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ.2553 ผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อรับรองอุทธรณ์ได้ก็คือ“อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการที่อัยการสูงสุดได้มอบหมาย”[14]

การรับรองฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 221 บัญญัติให้เฉพาะอัยการสูงสุดเท่านั้น เป็นผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อรับรองฎีกา ซึ่งแตกต่างกับในชั้นอุทธรณ์

วิธีการและระยะเวลาในการขอรับรองอุทธรณ์-ฎีกา

ก.ยื่นต่ออัยการสูงสุดโดยตรง ไม่ว่าผู้ขอจะเป็นพนักงานอัยการหรือราษฎรก็ตามก็ต้องดำเนินการยื่นเรื่องราวต่ออัยการสูงสุดโดยตรงจะดำเนินการผ่านทางอื่นไม่ได้[15]

ข.เอกสารประกอบเรื่องจะต้องครบถ้วนและถูกต้อง ผู้ที่ร้องขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกา นอกจากจะต้องส่งคำฟ้องอุทธรณ์-ฎีกา มาเพื่อให้อัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองแล้ว จะต้องส่งเอกสารอื่น ๆ มาประกอบด้วยคือสำเนาคำฟ้อง คำให้การจำเลย คัดคำพยานโจทก์-จำเลย และคำพิพากษาศาลชั้นต้น(รวมทั้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในกรณีขอให้รับรองฎีกา)มาพร้อมคำฟ้องอุทธรณ์หรือคำฟ้องฎีกาดังกล่าวด้วย ทั้งนี้เพื่อให้อัยการสูงสุดจะได้มีรายละเอียดเพียงพอที่จะพิจารณาว่าคดีนั้นมีเหตุอันสมควรที่จะรับรองอุทธรณ์-ฎีกาหรือไม่

แต่ถ้ากรณีราษฎรเป็นผู้ขอให้อัยการสูงสุดรับรอง สำนักงานอัยการสูงสุดได้ถือเป็นหลักปฏิบัติว่าผู้ที่ขอให้รับรองจะต้องส่งสำเนาเอกสารต่าง ๆ ข้างต้น ที่เจ้าหน้าที่ศาลรับรองความถูกต้องมาประกอบการพิจารณา

ระยะเวลาการยื่นขอให้รับรองฎีกา ควรต้องยื่นฎีกาภายในกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

[14]คำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดที่ 260/2554 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2554 เรื่องมอบหมายให้รับรองอุทธรณ์

[15]คำพิพากษาฎีกาที่ 800/2511 การที่จะให้อธิบดีกรมอัยการรับรองฎีกานั้น กฎหมายมิได้บัญญัติให้ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งอุทธรณ์-ฎีกานั้นไปให้อธิบดีกรมอัยการ เป็นเรื่องที่ผู้อุทธรณ์ฎีกาต้องขอไปยังอธิบดีกรมอัยการเอง

นอกจากนี้พนักงานอัยการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาลสูงดังกล่าวจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2549 ข้อ 152 ซึ่งกำหนดไว้ว่า (การขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกา) ในคดีต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่พนักงานอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง พิจารณาแล้วเห็นสมควรอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงให้อัยการ สำนักงานคดีศาลสูง ส่งเรื่องที่จะให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาตามลำดับชั้นถึงอัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายโดยเร็วและต้องมิให้เสียหายแก่ราชการ และการส่งเรื่องให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาดังกล่าวให้ส่งสำนวนการสอบสวน สำเนาคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ คำฟ้องอุทธรณ์หรือคำฟ้องฎีกาแล้วแต่กรณีไปด้วยและถ้ามีพยานหลักฐานใดในชั้นศาลที่อาจเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาก็ให้ส่งพยานหลักฐานนั้นไปด้วย และในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาดังกล่าวเมื่ออัยการศาลสูงพิจารณาแล้วเห็นสมควรอุทธรณ์หรือฎีกา อัยการศาลสูงต้องมีคำสั่งอุทธรณ์หรือคำสั่งฎีกาให้ครบถ้วนก่อนจึงค่อยเสนอสำนวนไปยังอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต หรืออัยการสูงสุดรับรองแล้วแต่กรณี และการเสนอให้พนักงานอัยการผู้ที่ได้รับมอบหมายรับรองอุทธรณ์หรือให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกาต้องส่งเรื่องที่จะให้รับรองผ่านตามลำดับชั้นตั้งแต่อัยการพิเศษฝ่าย,รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงหรือรองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต,อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขตหรืออธิบดีอัยการสำนักงานคดีศาลสูงถึงอัยการสูงสุด จะเสนอข้ามชั้นไม่ได้

นอกจากนี้ยังมีคำนิยามที่จะต้องทราบต่อไปได้แก่คำว่า ปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายปัญหาข้อเท็จจริงได้แก่

1. ปัญหาเกี่ยวกับการโต้แย้งดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลหรือดุลพินิจในการมีคำสั่งชี้ขาดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. ปัญหาใดที่ว่ามีพฤติการณ์หรือเหตุการณ์เกิดขึ้นหรือไม่ หรือจะตอบได้โดยไม่ต้องดูตัวบทกฎหมาย
3. ปัญหาที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในคดี
4. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจ

ปัญหาข้อกฎหมาย ได้แก่

1. ปัญหาเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย
2. ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำพิพากษา คำคู่ความ นิติกรรมสัญญา และเอกสาร
3. ปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4. ปัญหาใดจะต้องอาศัยดูตัวบทกฎหมายจึงจะตอบได้[16]

กระบวนการในการดำเนินคดีชั้นศาลสูงมีหลายขั้นตอนที่สำคัญ คือ ภายหลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว หากอัยการศาลสูงเห็นว่าคำพิพากษาของศาลยังมีข้อบกพร่องหรือพิพากษาไม่ถูกต้องและจะต้องยื่นคัดค้านคำพิพากษาดังกล่าว พนักงานอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง จะสั่งอุทธรณ์หรือสั่งฎีกา หากคดีดังกล่าวต้องห้ามอุทธรณ์หรือต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง พนักงานอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง จะต้องทำคำร้องขอให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์หรือรับรองฎีกาแล้วแต่กรณี โดยพนักงานอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง เจ้าของสำนวนจะต้องเสนอเรื่องดังกล่าวผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นตั้งแต่อัยการพิเศษฝ่าย รองอธิบดีอัยการ อธิบดีอัยการสำนักงานคดีศาลสูง เพื่อเสนอต่ออัยการสูงสุด(ขั้นตอนการขอให้รับรองฎีกาที่เป็นกรณีศึกษาวิจัยนี้จะต้องเสนอสำนวนไปยังสำนักงานคดีอัยการสูงสุด เพื่อกลั่นกรองงานให้อัยการสูงสุดก่อน เมื่อสำนักงานคดีอัยการสูงสุดพิจารณาเสร็จแล้วก็จะเสนอสำนวนผ่านรองอัยการสูงสุดผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดให้เป็นผู้พิจารณาทำความเห็นเสนออัยการสูงสุดต่อไป เมื่ออัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นมีเหตุอันสมควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย ก็จะรับรองให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง โดยส่งสำนวนคืนไปยังพนักงานอัยการศาลสูงเจ้าของสำนวนเพื่อดำเนินการยื่นฎีกาต่อศาลต่อไป

งานวิกฤติที่ผู้บริหารมอบหมาย คือ <u>การขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา219 (CRITICAL TASK)</u> กระบวนการอาจแบ่งออกได้เป็น <u>กระบวนพิจารณาเริ่มต้น (INPUT) กระบวนระหว่างทำ (PROCESS) กระบวนการเสร็จสิ้น (OUTPUT)</u>

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

[16]ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 537/2542 , 2751/2544, 1917/2529, 1173/2530, 974/2534(จากคำอธิบายหนังสือวิ.อาญาพิสดาร กฎหมายและแนวทางคำพิพากษาฎีกาตาม ป.วิ อาญา ภาค 3, 4 และ 6 Jurisprudence หน้าที่ 247-251และคำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยอาจารย์พิพัฒน์ จักรางกูรหน้าที่ 506-507)

การพิจารณาเบื้องต้น ต้องพิจารณา

-เอกสารประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
-ผู้มีอำนาจรับรองฎีกา
-คดีอย่างไรที่จะต้องขอรับรองฎีกา

INPUT INFERENCE

กระบวนระหว่างขอให้รับรอง พิจารณา

-ตรวจสอบคำฟ้องฎีกา คำร้องขอ
-ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
-พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

INFERENCE PROCESS

-ยื่นคำฟ้องฎีกาต่อศาล
-ยื่นคำร้องขอให้อัยการสูงสุดรับรอง

INFERENCE OUTPUT

ข้อพิจารณาที่สำคัญในการขอให้รับรองฎีกา

Knowledge Base ที่ได้จากกระบวนการนี้ได้แก่

-ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
-พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553
-ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2549
-หนังสือเวียนของสำนักงานอัยการสูงสุดที่เกี่ยวข้อง
-คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง
-หลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่นระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาไว้พิจารณาพิพากษา พ.ศ.2551 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2551
-แบบการจำลองความรู้ Knowledge Model การรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 218 และมาตรา 219 สามารถแสดงได้ดังรูป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

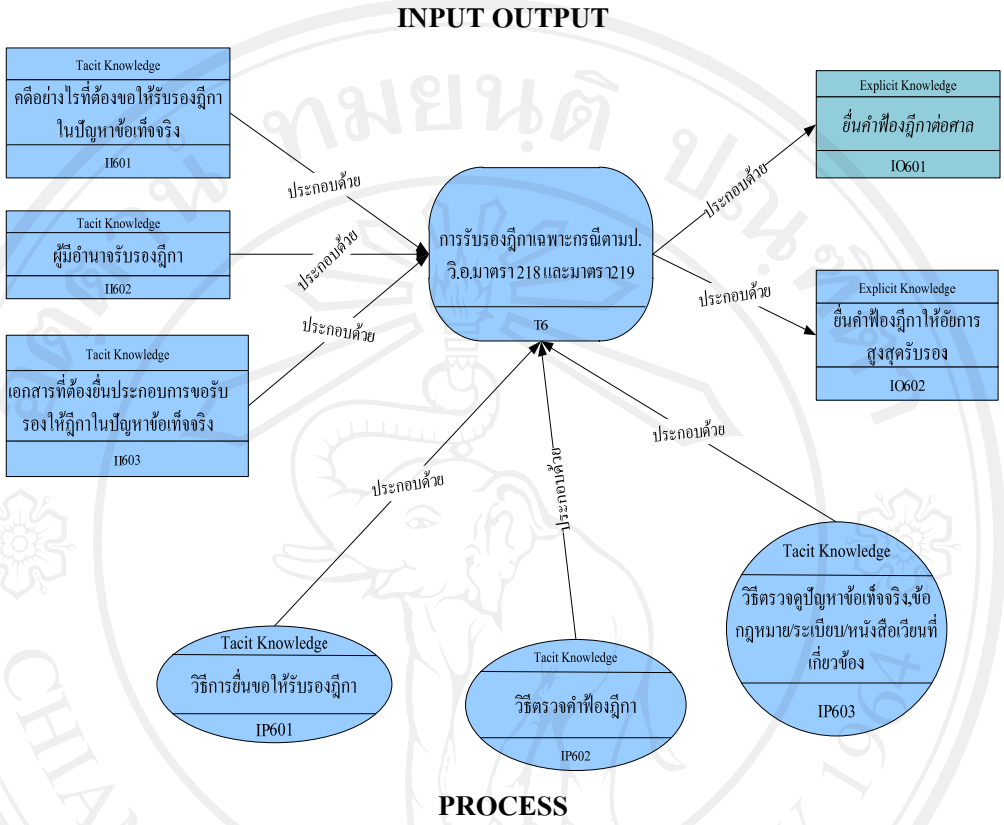

ภาพที่ 5.8 รูปแบบการจำลองความรู้ Knowledge Model

ซึ่งข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดได้มีการจัดทำลงระบบ โดยความรู้ทั้งที่เป็น Tacit Knowledge และExplicit Knowledge ได้มีการจัดทำออกเป็น

1.กฎหมาย ระเบียบ หนังสือเวียน

2.คู่มือ

3.องค์ความรู้สนับสนุน เช่น คำพิพากษาศาลฎีกา หนังสือ ตำรา บทความ ฯลฯ

4.Case Study

5.แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

6.ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ

7.Knowledge Map

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

โดยรายละเอียดต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถเข้าไปทดสอบได้จริงที่ htt://ago.camt.cmu.ac.th/CopKM/T6/K6 ซึ่งจะปรากฏข้อมูลที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการรับรองฎีกาได้จริง

5.1.2 การวิเคราะห์ความต้องการระบบ (ENG 2)

โดยผู้ศึกษาได้ทำการสอบถามความต้องการของระบบของผู้เชี่ยวชาญ ในการใช้งานระบบ KMS ถึงความต้องการ การใช้งานระบบ KMS ที่ได้ทำการสอบถามโดยให้พนักงานอัยการและนิติกร สำนักงานคดีศาลสูงในส่วนกลางสรุปสาระสำคัญได้ว่า ในระบบ KMS ควรจะต้องมีเรื่อง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.4 ความต้องการระบบของผู้ใช้แต่ละประเภท

ผู้ใช้	จำนวน	ความต้องการระบบ
ผู้บริหาร ได้แก่อธิบดี.รองอธิบดีและอัยการพิเศษฝ่ายคดี		1.ระบบ KMS จะต้องมีการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ เช่น กฎหมาย ระเบียบ หนังสือเวียน คำพิพากษาศาลฎีกาอย่างเป็นระบบที่สามารถสืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว 2.ระบบ KMS จะต้องมี Case Study (ตัวอย่างคดีที่เกี่ยวข้องกับการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง)เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินคดีในครั้งต่อไป 3.ระบบ KMS จะต้องมีKnowledge Map (รูปแผนผังการออกแบบ) 4.ระบบ KMS จะต้องมีส่วนการมอบหมายงาน 5.ระบบ KMS จะต้องมีส่วนประเด็นเร่งด่วน 6.ระบบ KMS จะต้องมีกระดานสนทนาปัญหาต่อเนื่อง 7.ระบบ KMS จะต้องมีการเชื่อมโยงไปยังสารสนเทศต่าง ๆ ได้ 8.ระบบ KMS จะต้องมีระบบเก็บรายชื่อและสถานที่ติดต่อผู้เชี่ยวชาญ 9.ระบบ KMS จะต้องมีประกาศข้อความต่าง ๆ ของสำนักงาน 10. ระบบ KMS จะต้องมีปฏิทินกิจกรรม ของสำนักงาน 11.ระบบ KMS จะต้องมีประเด็นปัญหาเร่งด่วน 12.ระบบ KMS จะต้องมี Blog (ที่แสดงความเห็น)
อัยการผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานคดีศาลสูงและสำนักงานอัยการคดีอัยการสูงสุด		
นิติกร		

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 5.4 ความต้องการระบบของผู้ใช้แต่ละประเภท (ต่อ)

ผู้ใช้	จำนวน	ความต้องการระบบ
		13.ระบบ KMS จะต้องมี Wiki (สารานุเกี่ยวกับการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 218 และมาตรา 219) 14.ระบบ KMS จะต้องมีSearch (ระบบสืบค้น)

เมื่อได้ความต้องการของระบบแล้วจึงได้กำหนดคุณสมบัติของระบบการจัดการความรู้ระบบ KMS โดยผู้บริหารสามารถเข้าใช้งานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานเพื่อกำหนดแนวนโยบายในการดำเนินการขอให้รับรองฎีกาให้มีประสิทธิภาพและลดความผิดพลาดให้น้อยลง การแก้ปัญหาในการทำงาน ระบบจะมีผู้เชี่ยวชาญคอยสนับสนุนการตอบคำถามของผู้ใช้งานหรือผู้ปฏิบัติงาน หากมีปัญหา ซึ่งนอกจากจะใช้ระบบ KMS แล้ว ยังสามารถติดต่อทางโทรศัพท์ได้อีกช่องทางหนึ่ง ระบบ KMS ได้จำลองความรู้ประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญให้เห็นได้ชัดจาก Knowledge Map ทำให้พนักงานอัยการที่มาปฏิบัติงานใหม่ ๆ แม้จะไม่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญมาก่อน สามารถเข้าใจวิธีการขอให้รับรองฎีกาที่ถูกต้องได้

ข้อกำหนดการใช้งานระบบของผู้ใช้แต่ละประเภท

ตารางที่ 5.5 ข้อกำหนดการใช้งานระบบการของผู้ใช้งานแต่ละประเภท

ผู้บริหาร (อธิบดี รองอธิบดี และอัยการพิเศษฝ่าย)	ใช้ในการกำหนดนโยบายในการรับรองฎีกาให้มีประสิทธิภาพและลดความผิดพลาดให้น้อยลงและใช้ การตัดสินใจในการบริหารงาน
ผู้เชี่ยวชาญ	ใช้ในการแก้ปัญหาในการขอให้รับรองฎีกาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน
นิติกร	ใช้ในการสนับสนุนข้อมูลในการขอรับรองฎีกา

5.1.3 วิเคราะห์ความต้องการของซอฟต์แวร์ (Software Requirement Analysis: ENG 3)

1. ความต้องการซอฟต์แวร์ของระบบ

การวิเคราะห์ความต้องการซอฟต์แวร์ (Software) ของระบบ เช่น Function) ต่าง ๆ ในระบบการจัดการความรู้ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ ข้อมูลจาก ENG 1 และ ENG 2การกำหนด Function พื้นฐานของระบบจัดการความรู้ จากความต้องการของผู้ใช้งานทั้ง 14 รายการ (ENG 2) ดังกล่าว ปรากฏว่าความต้องการในการใช้งานนั้น ๆ ต้องใช้ Software Feature และ Function ประเภท Software ของ Microsoft ที่ชื่อว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

SharePoint 2010เป็นหลัก โดยจะนำ Feature และ Function ของ SharePoint 2010 มาใช้ตามความต้องการ

ตารางที่ 5.6 ความต้องการซอฟต์แวร์ของระบบ

ระบบ	**SharePoint 2010/SoftwareFeature**
ระบบ KMS มีการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ	Document Management System
ระบบ KMS มี Case Study (ตัวอย่างคดีในการขอรับรองฎีกา)	Document Management System
ระบบ KMS มีKnowledge Map (แผนผังการขอรับรองฎีกา)	Document Management System, Microsoft Visio, Link
ระบบ KMS มีส่วนการมอบหมายงาน	Task Assignment
ระบบ KMS มีส่วนประเด็นเร่งด่วน	Hot Issue
ระบบ KMS มีกระดานสนทนาปัญหาต่อเนื่อง	Forum Discussion
ระบบ KMS จะต้องมีการเชื่อมโยงไปยังสารสนเทศต่าง ๆ	Link
ระบบ KMS มีระบบเก็บรายชื่อและที่ติดต่อผู้เชี่ยวชาญ (ทำเนียบผู้เชี่ยวชาญ)	Contact
ระบบ KMS จะต้องมีประกาศข้อความต่าง ๆ ของสำนักงาน	Announcement
ระบบ KMS มีปฏิทินกิจกรรมของสำนักงาน	Calendar
ระบบ KMS มีประเด็นปัญหาเร่งด่วน,ลำดับเรื่องความเป็นมา	Hot Issue , Forum Discussion
ระบบ KMS มี Blog (ที่แสดงความเห็น)	Blog
ระบบ KMS มี Wiki (สารานุกรมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับรองฎีกา)	Wiki
ระบบ KMS มีระบบสืบค้น	Search

2. การกำหนดสิทธิของผู้ใช้งานแต่ละประเภท

การกำหนดโครงสร้างของ Cop ในระบบเนื่องจากงานการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในงานวิกฤติคือการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 จะทำงานให้สำเร็จได้ไม่ซับซ้อน ดังนั้น รูปแบบของ Cop จึงเป็นแบบ Single Function และมีข้อกำหนดสิทธิของผู้ใช้งาน ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 5.7 การกำหนดสิทธิของผู้ใช้งานแต่ละประเภท

ประเภทผู้ใช้งาน	สิทธิผู้ใช้งาน
ผู้บริหาร (อธิบดี รองอธิบดี และอัยการพิเศษฝ่าย)	Read ,Write
เชี่ยวชาญ	Read ,Write
ผู้ใช้งานทั่วไปเช่นนิติกร	Read ,Write
Knowledge Manager	Read, Write
Project Manager	Read, Write
Knowledge Engineer	Read,Write, Delete, Edit
KMS Support	Read, Write

5.1.4 การออกแบบซอร์ฟแวร์ (ENG 4: SoftwareDesign)

การออกแบบซอร์ฟแวร์เป็นการออกแบบลักษณะของซอร์ฟแวร์ซึ่งจะนำไปใช้ได้จริงและสามารถตรวจสอบความถูกต้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน

ผลการออกแบบ Software (Software Design)

ได้นำระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนางานด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา KMS-HRD ให้ผู้ใช้งาน ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญได้ทดลองใช้งานเพื่อทดสอบระบบว่าสามารถใช้งานได้จริงหรือไม่ ระบบสามารถตอบสนองความต้องการการใช้งานตามที่จัดเก็บความต้องการและวิเคราะห์ความต้องการหรือไม่ มีข้อที่ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ และได้สาธิตการใช้งานดังนี้

1. ผู้ใช้งานสามารถเข้าใช้งานระบบการจัดการความรู้ได้ผ่านโปรแกรม Internet Browser ทั่วไป โดยพิมพ์ URL ของระบบ http://ago.camt.cmu.ac.th/SitePages/Home.aspx ลงไปในช่อง address bar ซึ่งจะปรากฏหน้าจอหลักของระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานอัยการสูงสุด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

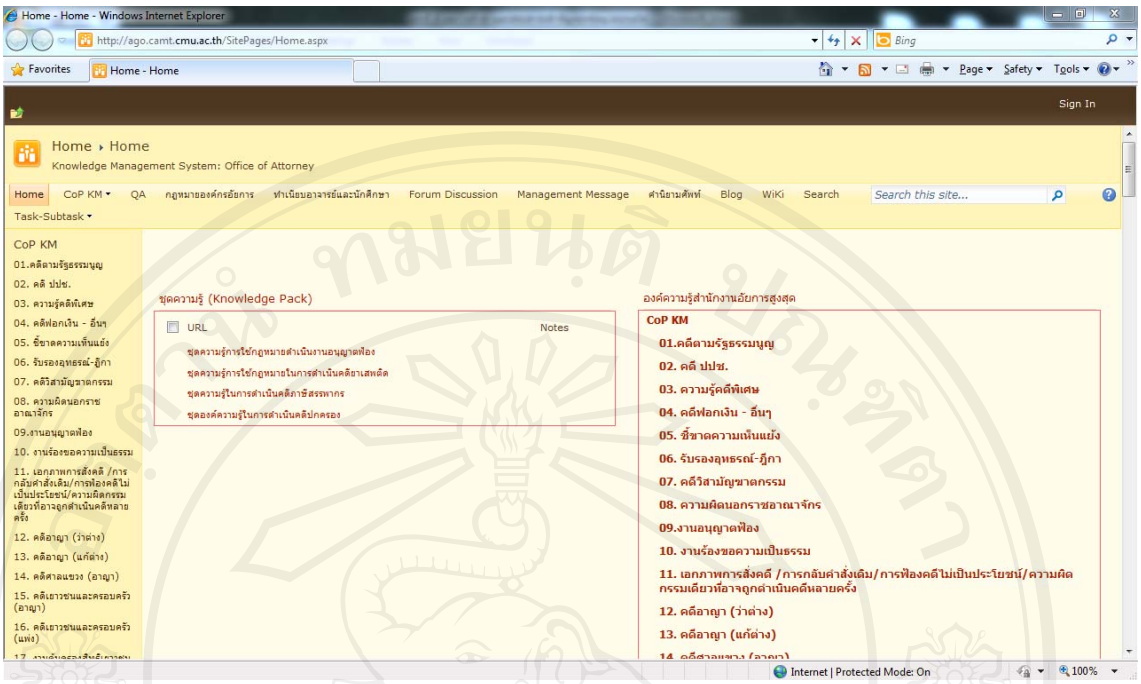

1. ที่บริเวณเมนูหลักด้านบนซ้าย เลื่อนเมาส์ไปคลิกที่ลิงค์ CoP KM ดังรูป

2. จะปรากฏหัวข้อความรู้ (CoP KM) ขึ้นมาบริเวณเมนูด้านซ้าย ผู้ใช้สามารถคลิกเลือกหัวข้อความรู้ที่ต้องการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

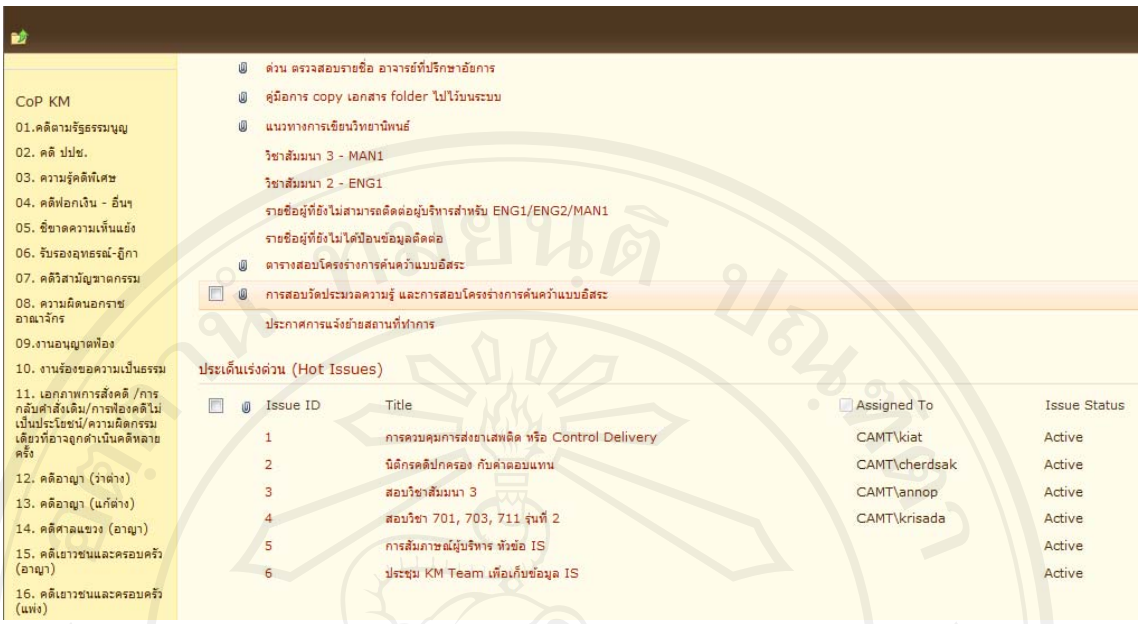

3.เมื่อผู้ใช้เลือกหัวข้อความรู้ที่ต้องการ จะปรากฏหน้าหลักของหัวข้อความรู้นั้นๆ ซึ่งผู้ใช้สามารถเลือกเข้าดูหัวข้อความรู้ย่อยๆ ได้ จากลิสต์รายการหัวข้อความรู้ทางด้านซ้ายมือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

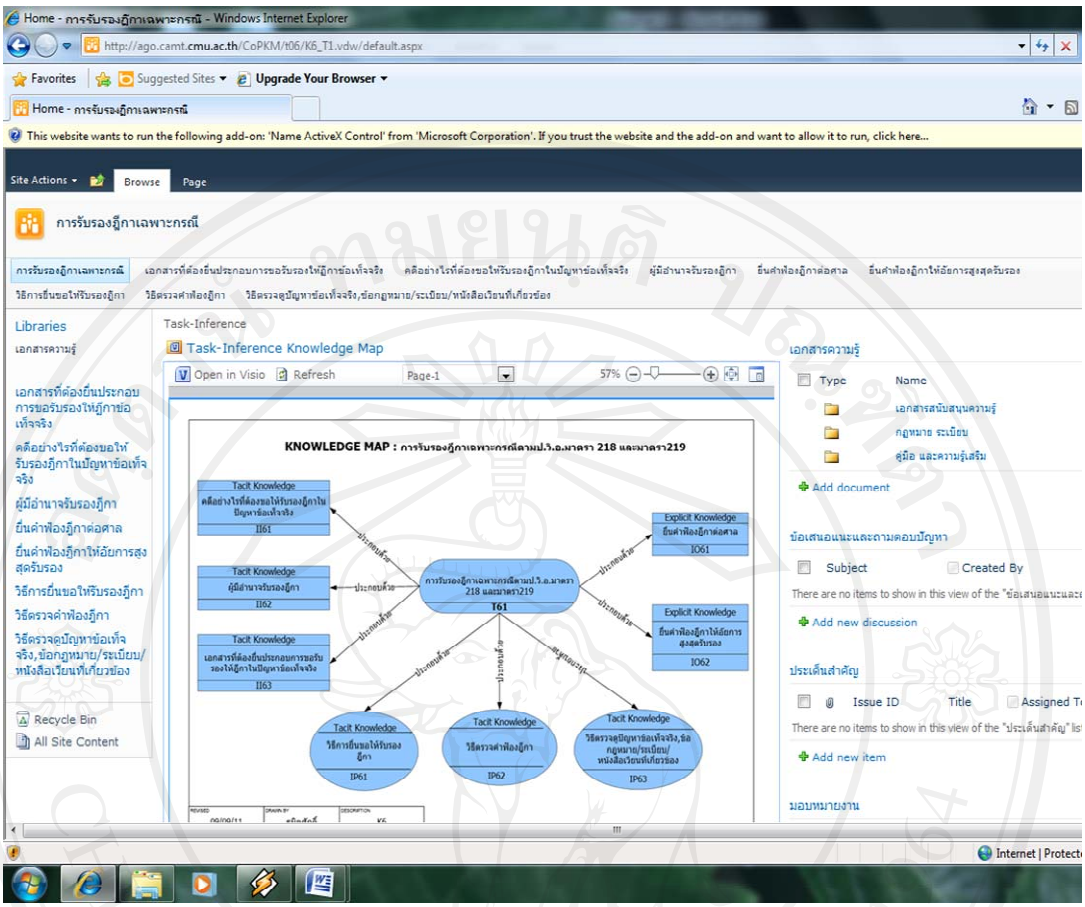

4. Knowledge Map จะปรากฏขึ้นที่ช่อง Visio Web Access

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5. ผู้ใช้สามรถเลือกหัวข้อความรู้จากภาพ ที่ปรากฏอยู่บน Knowledge Map ซึ่งจะลิงค์ไปยังหน้าที่แสดงหลักการสำคัญของความรู้นั้น

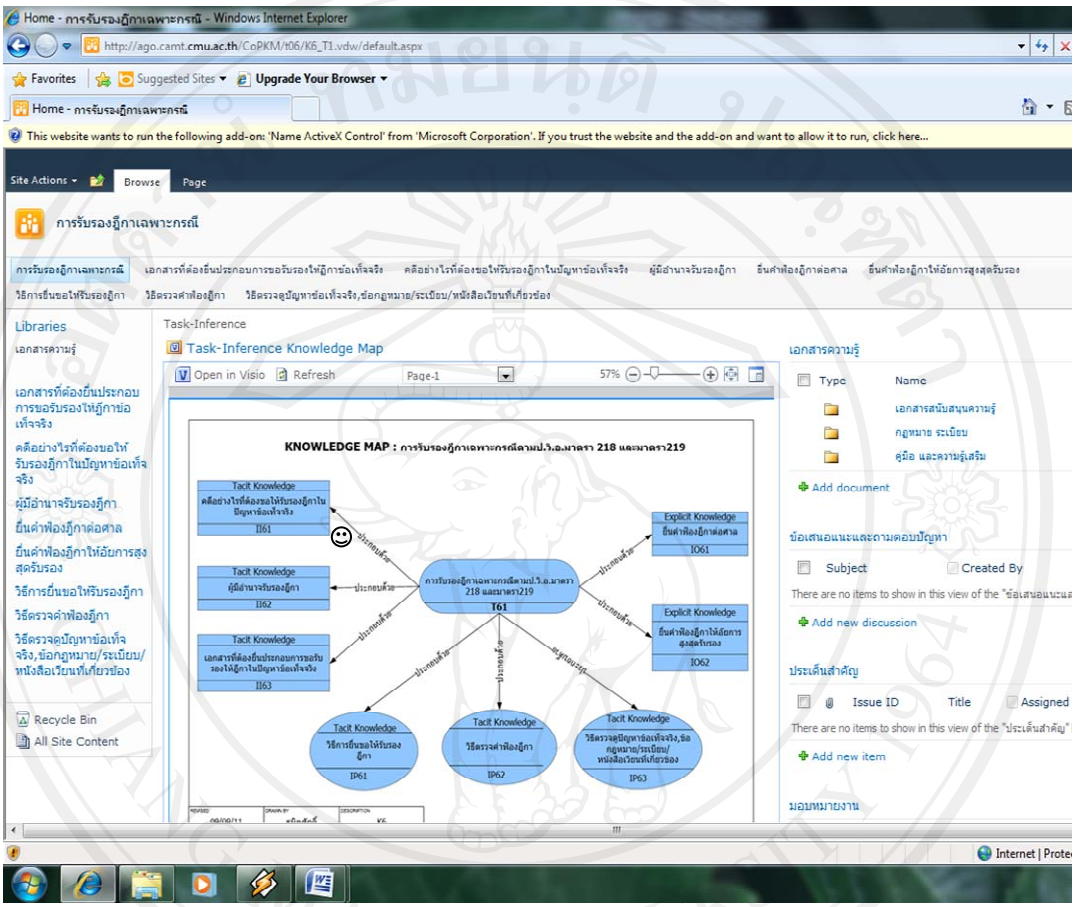

จะปรากฏข้อมูลความรู้ที่ผู้ใช้เลือก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

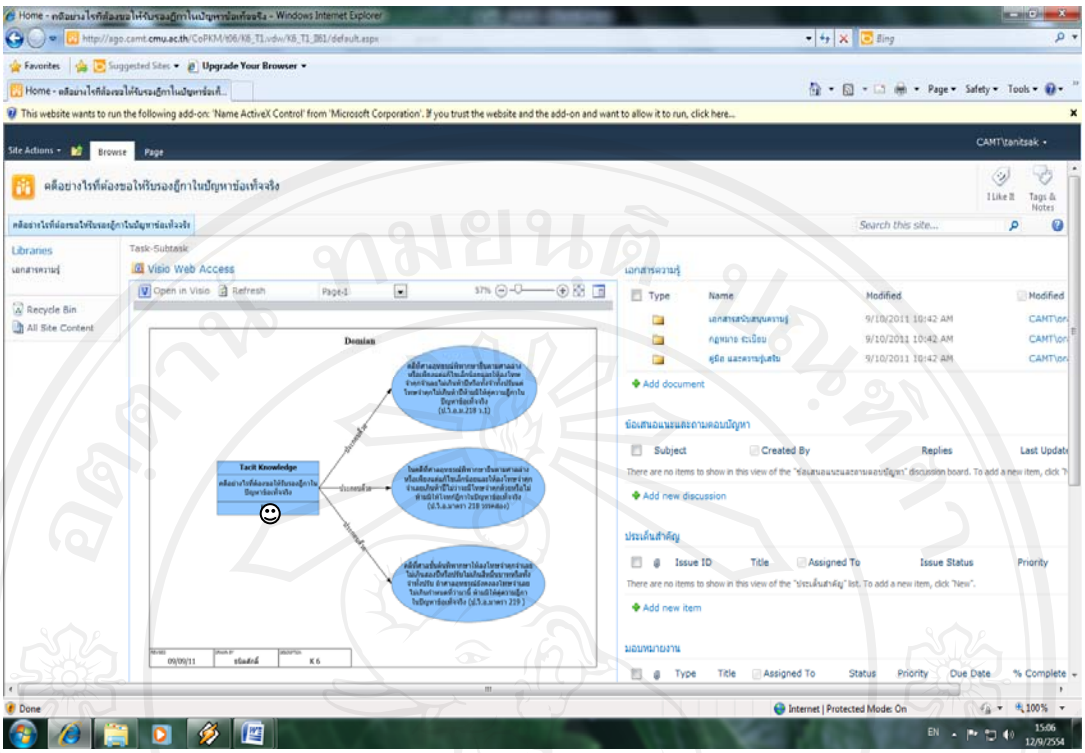

6.นอกจากการเลือกข้อความรู้ที่ปรากฏเป็นภาพแล้ว ระบบยังได้แสดงความรู้ที่เป็น explicit ที่แสดงว่าเป็นเอกสารวิชาการ

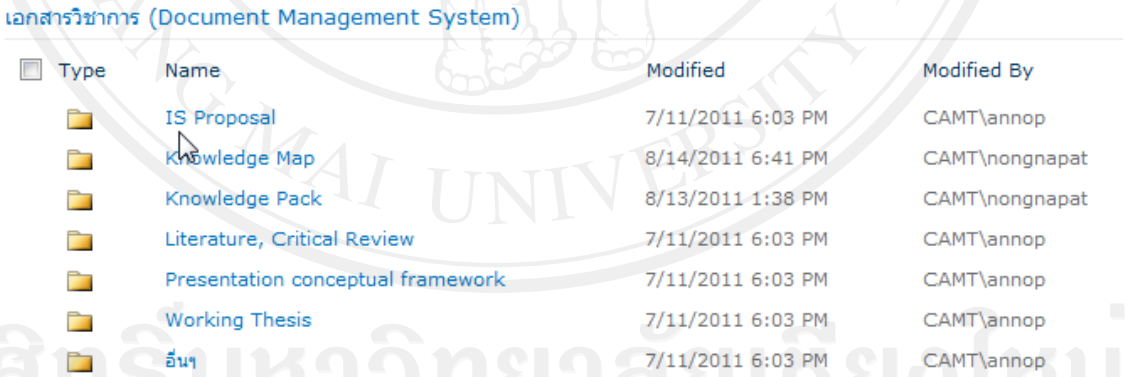

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5.1.5 การสื่อสารในองค์กร (MAN 1)

วิสัยทัศน์หรือนโยบายในการปฏิบัติงานของสำนักงานคดีศาลสูงและสำนักงานคดีอัยการสูงสุดไม่มีชัดเจนทั้งนี้เพราะเป็นการปฏิบัติงานเพื่อกลั่นกรองให้อัยการสูงสุด จึงต้องอิงตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งต้องปฏิบัติงานโดยความละเอียด รอบคอบ โปร่งใส เป็นธรรมและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อบรรลุนโยบายดังกล่าวจึงได้ออกแบบกิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ โดยปรากฏตามแผนกิจกรรม MAN1 ซึ่งแผนกิจกรรม KM เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์สำนักงานคดีอัยการสูงสุด ควรจะเป็นแหล่งความรู้ด้านการดำเนินคดีศาลสูงและสามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วโดยมีระยะเวลา 3 ปีโดยการนำทฤษฎีการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ ภายใต้ภารกิจของงานการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 เพื่อให้ระบบที่ได้จัดทำในเบื้องต้นมีความสมบูรณ์โดยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. <u>วิสัยทัศน์สำนักงานคดีอัยการสูงสุดและสำนักงานคดีศาลสูง</u> “จะพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการความรู้ อย่างเป็นระบบ ทันสมัย โปร่งใส ทันใจและใช้ได้ทุกเวลา”

แผนกิจกรรมปีงบประมาณ 2555

กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม	วัตถุประสงค์/เป้าหมาย
สาธิตระบบการจัดการความรู้ (KMS) ให้กับผู้บริหารสำนักงานคดีอัยการสูงสุดและสำนักงานคดีศาลสูง โดยการนัดประชุมร่วมกับผู้บริหารเพื่อนำเสนอและชี้แจงรายละเอียดโครงการจัดการความรู้เพื่อทราบความต้องการและแนวทางการวางแผนการดำเนินกิจกรรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้	- ชี้แจงรายละเอียดโครงการจัดการความรู้ - เสนอแนวทางแก้ไขโดยใช้ระบบการจัดการความรู้โดยนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้จากการทำงาน (Learning in Action)มาประยุกต์ใช้ - เสนอรายละเอียดเพื่อกำหนดตัวคณะทำงาน - ชี้แจงรายละเอียดโครงการจัดการความรู้	-เพื่อให้ผู้บิหารเข้าใจและสนับสนุนแนวทางในการจัดการความรู้ - เพื่อให้ได้รายชื่อคณะทำงาน - เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการจัดการความรู้
ประชุมร่วมกับ KM Team และ	- กำหนดกิจกรรมการจัดการ	-เพื่อเสนอกิจกรรมในการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

คณะทำงานเพื่อออกแบบวางแผนและกำหนดกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในสำนักงาน กิจกรรมระดมสมองและแลกเปลี่ยนความรู้ประจำเดือน (เดือนละ 1ครั้ง) กิจกรรมสร้างแรงจูงใจ จัดอบรมความรู้ด้านการจัดการความรู้และจัดกลุ่มทำกิจกรรม KM ร่วมกัน	ความรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้จากการทำงาน (Learning in Action) -ชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินการและผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้จากการดำเนินการงบประมาณในการดำเนินการ -ชี้แจงรายละเอียดแนวทางวิธีการดำเนินกิจกรรม -ชี้แจงวัตถุประสงค์เป้าหมายงบประมาณในการดำเนินการและผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้จากการดำเนินการ -จัดทำประกาศนียบัตรเชิดชูผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและผู้ส่งเสริมกิจกรรม KM ดีเด่น -งบประมาณในการจัดหารางวัล -หนังสือเวียนแจ้งให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและเข้าร่วม	ดำเนินการ การจัดการความรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้จากการทำงาน (Learning in Action) -เพื่อสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น -เพื่อสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนทำงานเพื่อให้ได้เทคนิควิธีการ ข้อควรระวังในการทำงานมาใช้ในการปฏิบัติงาน -เพื่อสร้างแรงจูงใจในการใช้ระบบการจัดการความรู้(KMS) -เพื่อสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนทำงานเพื่อให้ได้เทคนิควิธีการ ข้อควรระวังในการทำงานใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานและจัดเก็บเผยแพร่ในระบบ KMS -เพื่อให้รู้จักและมีความรู้และ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

	กิจกรรม -จัดกลุ่มทำกิจกรรม KM ร่วมกัน -ติดตามและประเมินผล -งบประมาณ	ความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับระบบการจัดการความรู้ -เพื่อสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนทำงาน -เพื่อให้ตระหนักรู้และเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการมีระบบจัดการความรู้

ปีงบประมาณ 2556

1. โครงการปรับปรุงระบบการจัดการความรู้ที่จัดทำแล้ว
2. โครงการเชื่อมโยงระบบการจัดการความรู้การรับรองฎีกาไปยังส่วนภูมิภาค
3. โครงการสัมมนา เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีด้านการรับรองฎีกาเพื่อสร้างความตระหนักด้านการจัดการความรู้
4. โครงการสัมมนาเพื่อเผยแพร่สาธิตระบบการจัดการความรู้ด้านการรับรองฎีกา
5. โครงการประเมินผลระบบการจัดการความรู้

ปีงบประมาณ 2557

1. โครงการขยายเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) ไปยังหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติและศาลยุติธรรม
2. โครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีด้านการรับรองฎีกา เพื่อสร้างความตระหนักด้านการจัดการความรู้
3. โครงการสาธิตและเผยแพร่ระบบการจัดการความรู้ด้านการรับรองฎีกากับหน่วยงานภายนอก
4. โครงการสัมมนาดูงานด้านการจัดการความรู้กับหน่วยงานอื่น ๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5.1.6 สิ่งที่พบเห็นจากการสังเกตการทำงานโดยทั่วไปและวัฒนธรรมในการทำงาน Initial Finding

สำนักงานคดีอัยการสูงสุดและสำนักงานคดีอัยการสูงสุด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานอัยการสูงสุด มีวัฒนธรรมองค์กรแบบภราดรภาพ การปกครองบังคับบัญชาจึงเป็นแบบช่วยเหลือ เกื้อกูลและเอื้ออาทรต่อกัน มีการให้เกียรติและเคารพผู้ที่อาวุโสกว่าและพนักงานอัยการ

รุ่นเก่า ๆ บางคนพยายามที่จะเรียนรู้และปรับตัวให้ทันกับโลกยุคโลกาภิวัฒน์ ดังจะเห็นได้จากพยายามปรับตัวโดยการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบ IT มากขึ้น ส่วนพนักงานอัยการรุ่นใหม่ ๆ ก็พยายามถ่ายทอดความรู้ในด้าน IT ให้กับพนักงานอัยการรุ่นอาวุโส แต่ถึงอย่างไรก็มีพนักงานอัยการส่วนใหญ่ติดยึดกับกรอบการทำงานแบบเดิม ๆ ไม่ค่อยให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลง เพราะเห็นว่าสิ่งที่เคยปฏิบัติมาดีอยู่แล้วเช่นในเรื่องการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) หรือบางคนไม่ให้การยอมรับในระบบการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งซึ่งคนในองค์กรในภาพรวมยังไม่ค่อยยอมรับ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะขาดการประชาสัมพันธ์ หรือขาดการพัฒนาความรู้ในเรื่องระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งคนในองค์กรส่วนใหญ่ไม่ยอมรับที่จะศึกษาเพิ่มเติมเพราะเห็นว่าเป็นการยุ่งยากทำให้เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งเช่นกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามในการปรึกษาหารือในปัญหาข้อกฎหมายค่อนข้างที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันดีซึ่งนับว่าเป็นข้อดีของสำนักงานอัยการสูงสุดและจากการที่ได้นัดสัมภาษณ์เพื่อจับความรู้จากผู้บริหารคืออธิบดีอัยการสำนักงานคดีอัยการสูงสุด อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง อัยการพิเศษฝ่าย อัยการอาวุโส ค่อนข้างต้องใช้เวลาประสานงานพอสมควรเพราะอัยการพิเศษฝ่ายบางท่าน(ท่านอนันต์ นัดวิไล อัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด 1 ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับรับรองฎีกา) ท่านต้องเดินทางไปยังสำนักงานอัยการภาคต่าง ๆ เพื่อนิเทศงานเกี่ยวกับการดำเนินคดีในชั้นศาลสูงรวมทั้งการรับรองฎีกาด้วย กับท่านรองอัยการสูงสุด(ท่านวัยวุฒิ หล่อตระกูล) กว่าจะนัดหมายได้ต้องใช้เวลาพอสมควร แต่ถึงอย่างไรก็ตามพนักงานอัยการทุกท่านต่างก็ให้การต้อนรับในการที่จะถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อเก็บไว้ในองค์กร ครั้นถึงวันนัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแม้จะระบุเวลานัดหมายไว้แล้วแต่ก็ต้องเดินทางไปตั้งแต่เช้าตรู่ เพราะหากเดินทางสัมภาษณ์สายอาจจะทำให้การนัดหมายคลาดเคลื่อนเพราะการจราจรบริเวณศูนย์ราชการ ถนนแจ้งวัฒนะ ค่อนข้างจะมีปัญหามาก กอปรกับผู้เชี่ยวชาญบางท่านเดินทางมาถึงสำนักงานตั้งแต่ก่อน 7 นาฬิกา และหากได้มีโอกาสสัมภาษณ์ก่อนเวลาราชการได้ก็จะเป็นการดี และเมื่อถึงเวลาสัมภาษณ์ก็มีสำนวนที่ต้องพิจารณาสั่งคดีและสั่งจ่ายสำนวนให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนมาก และในระหว่างกำลังสัมภาษณ์จับความรู้อยู่ บางท่านก็จะมีโทรศัพท์ดังขึ้นเพื่อปรึกษาเรื่องงานบ้าง ก็จะได้ยินเสียงโทรศัพท์ปรากฏอยู่ในเครื่องบันทึกเสียง แต่ถึงอย่างไรก็ตามท่านผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ก็มีความยินดีที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้จับความรู้ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดี ทั้งนี้เพราะหากบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุดเห็นประโยชน์และความสำคัญของระบบการจัดการความรู้ ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อองค์กร ก็จะทำให้การปฏิบัติงานในฐานะทนายของแผ่นดินมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำเอาความรู้ไปใช้ในการทำงานเพื่ออำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง แต่หลังจากสัมภาษณ์เสร็จแล้วเมื่อนำเทปที่บันทึกไว้เพื่อนำมาถอดข้อความปรากฏว่าเครื่องบันทึกมีปัญหา ฟังออกเป็น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บางช่วง โดยเฉพาะช่วงผู้ตอบคำถามบางครั้งแทบจะไม่ได้ยินหรือได้ยินไม่ชัดเจน ก็ต้องรีบดำเนินการถอดข้อความ ซึ่งกรณีเช่นนี้ก็เป็นอุปสรรคประการหนึ่ง ซึ่งในโอกาสสัมภาษณ์คนต่อไปก็จะได้แก้ไขได้ทันเวลา และอีกประการหนึ่งบุคลากรในสำนักงานอัยการสูงสุด มีความเป็นพี่เป็นน้อง จึงรู้สึกอบอุ่นเป็นอย่างยิ่ง

5.2 ผลการวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ผลการวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลจะพิจารณาจากการสาธิตระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนางานด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา และการเสนอแผนกิจกรรมกับ KM Team หรือผู้เชี่ยวชาญ

5.2.1 การสาธิตระบบการจัดการความรู้เพื่อทดสอบระบบว่าออกแบบเหมาะสมหรือไม่ และควรปรับปรุงอะไรเพิ่มเติม

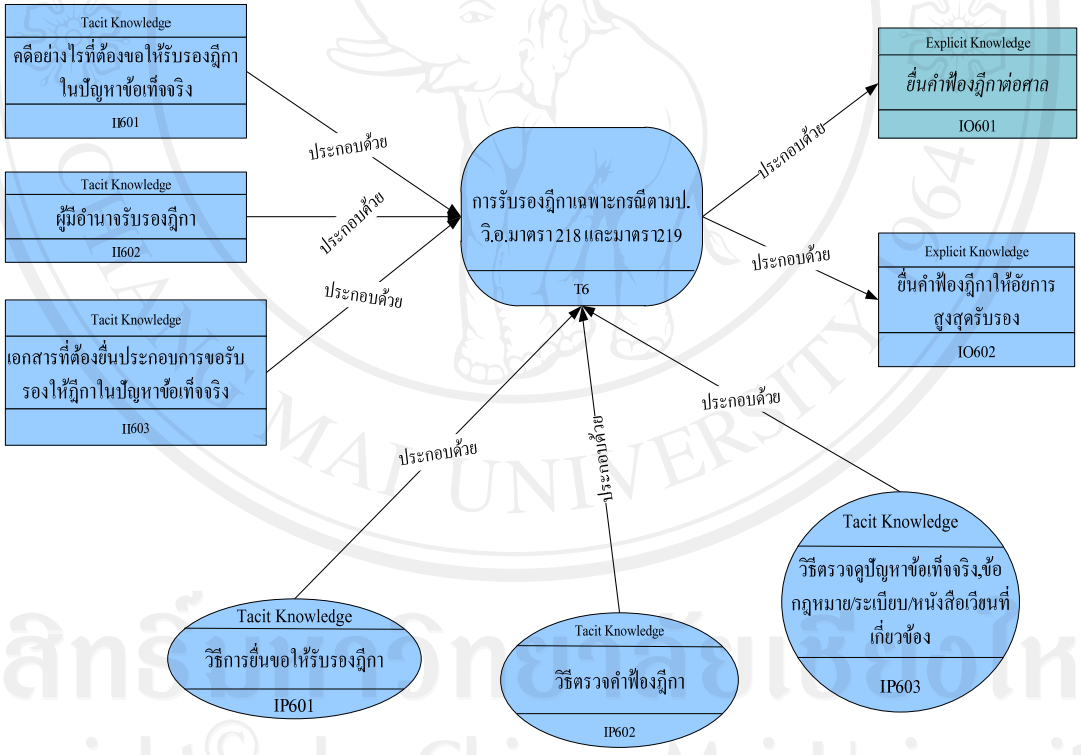

รูปภาพที่ 5.9 แสดงระบบ KMS งานด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา (การรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามป.วิ.อาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ซึ่งแสดงว่าสามารถใช้งานได้จริงและเมื่อเข้าไปในระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานอัยการสูงสุดก็จะเห็นอยู่ในองค์ความรู้ที่ 6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5.2.2 สรุปผลการวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูล

การออกแบบระบบการจัดการความรู้ KMS (เหมาะสม/การใช้งาน/สิ่งที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติม/อื่นๆ)

ผู้ศึกษาได้ทำการ สาธิตระบบ KMS ต่อผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานด้านการรับรองฎีกามานานหลายปีได้แก่นายพิบูลย์ จตุพัฒนกุล ตำแหน่งอัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานคดีอัยการสูงสุด ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการรองอัยการสูงสุด(ร้อยโทมนัส อุบลทิพย์) บนสมมุติฐานว่า พนักงานอัยการไม่มีความรู้ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูงโดยเฉพาะประเด็นการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 โดยชี้แจงถึงการค้นคว้าแบบอิสระนี้ จะทำการศึกษาเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ 2 มาตรานี้เท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสำคัญที่สุด คือ การที่พนักงานอัยการที่จะปฏิบัติงานด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกาหรือดำเนินคดีในชั้นศาลสูง จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ระเบียบการดำเนินคดีอาญา หนังสือเวียน และที่สำคัญจะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีอาญามานานหลายปี เพราะหากมีการปฏิบัติงานผิดพลาดบ่อย ๆ จะเป็นอันตรายต่อการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน เนื่องจากการดำเนินคดีในชั้นศาลสูงเป็นการตรวจสอบดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาของศาลจึงถือว่าเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่และมีความสำคัญมาก หากมีข้อผิดพลาดเพราะความไม่รู้หรือไม่เอาใจใส่ของพนักงานอัยการในการปฏิบัติงานก็จะนำความเสื่อมเสียมาสู่สำนักงานอัยการสูงสุด มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน

กรณีการศึกษาในการค้นคว้าแบบอิสระนี้ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาพนักงานอัยการที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน โดยได้สาธิต อธิบายวิธีการใช้งานระบบ KMS ซึ่งประกอบด้วย Tacit Knowledge และ Explicit Knowledge ที่สำคัญ ตลอดจนสาธิตวิธีการใช้งานของผู้ใช้งานทั้งสามประเภทได้แก่ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งหลังจากได้มีการสาธิตระบบต่อผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวแล้ว ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นสรุปได้ว่า ระบบ KMS สามารถแก้ปัญหาพนักงานอัยการที่ไม่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการขอให้รับรองฎีกาได้ในระดับหนึ่ง มีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจนตาม Knowledge Map ที่สามารถเข้าใจในกระบวนการการขอรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และ 219 ได้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติงานได้จริงเพราะมีกฎหมาย ระเบียบการดำเนินคดีอาญา หนังสือเวียน คู่มือการดำเนินคดี และองค์ความรู้สนับสนุน (หนังสือตำรา บทความทางวิชาการ) ใช้สำหรับศึกษาค้นคว้าได้ มีตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยว่ากรณีใดควรจะขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้หรือไม่เป็น Case Study ที่สามารถนำไปประกอบการดำเนินงานได้ รวมทั้งมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาได้อีกทางหนึ่งด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หลังจากได้มีการนำเสนอกิจกรรม KM ต่อผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวแล้ว ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นโดยสรุปได้ว่า แผนกิจกรรม KM น่าจะทำได้ระดับหนึ่งเหมาะสำหรับพนักงานอัยการที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพอสมควร แต่อาจจะทำให้พนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานด้านการรับรองฎีกานี้บางส่วนที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบ IT อาจจะไม่ถนัดในการใช้งานในระบบการจัดการความรู้ดังกล่าวนี้ แต่หากจัดให้มีผู้คอยช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำก็จะทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้อย่างดีและทำให้การปฏิบัติงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

แผนกิจกรรมการจัดการความรู้ 3 ปี

การเสนอแผนกิจกรรมเป็นการทำความเข้าใจกับคนในองค์กรเกี่ยวกับระบบ KMS เพื่อให้บุคลากรในสำนักงานคดีอัยการสูงสุดมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการจัดการความรู้ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์การจัดการความรู้งานการรับรองฎีกา โดยข้อมูลในการกำหนดวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร จากนั้นจึงได้มีการออกแบบกิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ โดยกิจกรรมได้กำหนดไว้ 3 ปี ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5.8 จากการนำระบบ KMS ไปสาธิตกับผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำผลการสาธิตระบบมาวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูล ปรากฏตามตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 สรุปผลการวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลการออกแบบระบบ

ความเหมาะสม	ระบบ KMS มีการออกแบบเหมาะสมในการใช้งาน การใช้งานค่อนข้างใช้ง่ายสำหรับผู้ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ส่วนผู้ใช้งานที่ไม่มีหรือมีความรู้ด้านเทคโนโลยีน้อย ถือว่ายังมีความยุ่งยากในการใช้งานเนื่องจากมีหลายขั้นตอนในการเข้าถึงข้อมูล
การใช้งาน	การใช้งานสามารถใช้งานได้จริงและในระยะยาวน่าจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้ เนื่องจากระบบมีฐานข้อมูลทั้งส่วนที่เป็น Tacit Knowledge และ Explicit Knowledge เพียงพอในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่น มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ความรู้เสริม
สิ่งที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติม	ควรปรับปรุงระบบ KMS ให้เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างอัยการผู้เชี่ยวชาญ และให้มีช่องทางแจ้งข่าวสารทุกเรื่องเพื่อผู้ใช้งานจะได้เห็นประโยชน์ของระบบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 5.8 สรุปผลการวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลการออกแบบระบบ (ต่อ)

	ควรมีช่องทางสำหรับเก็บสถิติผู้เข้าใช้งาน และมีส่วนการให้คะแนนความพึงพอใจระบบ เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดในการมีส่วนร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้ รูปแบบมีความเหมาะสมแต่ควรปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
อื่น ๆ	ควรมีระบบจูงใจให้หันมาสนใจการใช้งานระบบ เช่น มีรางวัลสำหรับผู้ใช้งานและสำนักงานอัยการสูงสุดจะต้องสนับสนุนเทคโนโลยีให้เพียงพอเพื่อรองรับระบบ หากระบบดีแต่ไม่มีเทคโนโลยีรองรับถือว่าไม่เกิดประโยชน์

2) แผนกิจกรรมการจัดการความรู้ 3 ปี

จากการนำกิจกรรมการจัดการความรู้ดังตารางที่ 5.9ไปเสนอกับผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำความคิดเห็นมาวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูล ปรากฏตามตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.9 สรุปผลการวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลแผนกิจกรรมการจัดการความรู้ 3 ปี

ความเหมาะสม	แผนกิจกรรมการจัดการความรู้ 3 ปี มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงในการขอรับรองฎีกา
สามารถดำเนินการได้จริง	สามารถดำเนินการได้จริงเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้งบประมาณและเป็นกิจกรรมที่หลายสำนักงานได้ทำอยู่แล้ว
ความเป็นไปได้ในการบรรลุวัตถุประสงค์	มีความเป็นไปได้ในการบรรลุวัตถุประสงค์
ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรมที่ 1 ปีที่ 1 กิจกรรมนิเทศการใช้งานระบบการจัดการความรู้ (KMS)เห็นว่ามีความสำคัญจึงควรมีการเน้นกิจกรรมที่ 1 หากไม่สามารถทำให้ผู้ใช้งานเข้าใจการใช้งานระบบได้ หรือไม่สามารถทำให้ผู้ใช้งานเห็นประโยชน์ของระบบได้ กิจกรรมอื่น ๆ ก็ไม่สามารถทำได้ วัฒนธรรมองค์กรอัยการที่ไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลง บุคลากรยึดติดกับงานที่ทำอยู่ประจำ(Defensive Routine) มีความเชื่อมั่นใจตัวเองสูงไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 5.9 สรุปผลการวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลแผนกิจกรรมการจัดการความรู้ 3 ปี (ต่อ)

	ผู้อื่น ดังนั้นจะต้องจะต้องสื่อสารทำความเข้าใจ (Alignment) กับบุคลากรให้เห็นถึงประโยชน์ของระบบการจัดการความรู้

5.2.3 สิ่งที่ค้นพบและน่าสนใจจากการสาธิตระบบ

ผลจาการสาธิตระบบ

กรณีระบบการจัดการความรู้สามารถแก้ปัญหาพนักงานอัยการที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้หรือไม่ ระบบ KMS มี Function การทำงานและการใช้งานหลายรูปแบบ สามารถสรุปออกมาในแต่ละรูปแบบได้ ดังนี้

1. ระบบ KMS จะต้องมีการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ เช่น กฎหมาย ระเบียบการดำเนินคดี คู่มือ องค์ความรู้สนับสนุน เช่น คำพิพากษาศาลฎีกา คำชี้ขาดความเห็นแย้งของอัยการสูงสุด

2.ระบบ KMS จะต้องมี Case Study (ตัวอย่างคดี) เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินคดี มีความเหมาะสม และสามารถใช้งานจริงในการแก้ปัญหาในการทำงานได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

-ในส่วนนี้ ระบบสามารถแก้ไขปัญหาสำหรับคนที่ไม่เคยทำงานในสำนักงานคดีศาลสูงได้ เพราะมีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจนตาม Knowledge Map

3.ระบบ KMS จะต้องมี Knowledge Map (ขั้นตอนการดำเนินคดีในรูปแผนผัง) เพื่อใช้ในการสื่อสารและเข้าใจได้ง่าย มีความเหมาะสม และสามารถใช้งานจริงในการแก้ปัญหาในการทำงานได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

-ในส่วนนี้ ระบบสามารถแก้ไขปัญหาสำหรับคนที่ไม่เคยทำงานในคดีศาลสูงได้ เพราะ มีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจนตาม Knowledge Map ผู้ปฏิบัติสามารถศึกษาและเข้าใจได้ง่าย

4.ระบบ KMS จะต้องมีระบบเก็บรายชื่อและที่ติดต่อผู้เชี่ยวชาญต้อง มีความเหมาะสม และสามารถใช้งานจริงในการแก้ปัญหาในการทำงานได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

-ในส่วนนี้ ระบบสามารถแก้ไขปัญหาคนทำงานไม่มีความรู้ได้ และควรจะมี เพราะในกรณีเร่งด่วนต้องสอบถามผู้เชี่ยวชาญ

สรุป ระบบ KMS สามารถแก้ไขปัญหาพนักงานอัยการที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญได้ในระดับหนึ่ง เพราะพนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานอัยการ คดีศาลสูงส่วนใหญ่จะไม่ถนัดการเครื่องมือด้าน IT จึงควรสนับสนุนให้มีความรู้ในส่วนนี้ต่อไป

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ พนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคดีศาลสูงจะต้องมีความขยัน หมั่นศึกษาระเบียบ คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง หนังสือเวียน เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5.2.4 แนวทางการศึกษาและพัฒนาต่อ

กรณีการศึกษาในการค้นคว้าแบบอิสระนี้ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาพนักงานอัยการไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน โดยภายหลังจากได้มีการสาธิตอธิบายวิธีการใช้งานระบบ KMS ซึ่งประกอบด้วย Tacit Knowledg eและ Explicit Knowledge ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญแล้วจะเห็นได้ว่าระบบ KMS สามารถแก้ปัญหาพนักงานอัยการที่ไม่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการขอให้รับรองฎีกาได้ในระดับหนึ่งเพราะมีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจนตาม Knowledge Map ที่สามารถเข้าใจในกระบวนการการขอรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริง หากในอนาคตแม้จะมีพนักงานอัยการผู้เชี่ยวชาญจะเกษียณราชการหรือเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นหรือตาย ก็ไม่ต้องกังวลอีกต่อไปเพราะองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้รวบรวมไว้ในระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ไม่เคยจัดการความรู้ไว้อย่างเป็นระบบเมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นองค์ความรู้เหล่านั้นก็จะมลายหายไปกับบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญซึ่งเป็นปัญหาต่อองค์กรตลอดมา แต่เมื่อมีระบบการจัดการความรู้ที่ได้มาตรฐานระดับสากลจึงไม่ต้องกังวลอีกต่อไปเพียงแต่ต้องมีการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ให้แพร่หลายยิ่ง ๆ ขึ้นไปเพื่อสนับสนุนให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

5.2.5.อภิปรายผล

ผลจาการค้นคว้าแบบอิสระ ตามสมมุติฐาน พนักงานอัยการที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยนำระบบการจัดการความรู้(KMS) มาใช้ถึงจะไม่เต็มที่แต่ก็พร้อมที่จะพัฒนาต่อไปในอนาคตเพราะหากหวังพึ่งพาการฝึกอบรมแบบเดิมคือมีการออกไปนิเทศงานตามสำนักงานต่าง ๆ นอกจากจะสูญเสียงบประมาณแล้วก็ยังมีปัญหาในกรณีผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญดังกล่าว ต้องโยกย้ายเลื่อนตำแหน่งหรือเกษียณอายุความรู้ในตัวบุคคลเหล่านั้นก็จะสูญหายไปด้วย ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาในปัญหาดังกล่าว โดยใช้ทฤษฎีและหลักการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ พบว่า สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้โดยไม่ต้องฝึกอบรม และความรู้ดังกล่าวก็ไม่สูญหายไปเพราะสาเหตุดังกล่าวอีกและการนำทฤษฎีการเรียนรู้ขณะทำงาน (Learning in Action) มาประยุกต์ใช้ยังทำให้สำนักงานอัยการสูงสุดได้ทั้งเนื้องาน และบุคลากรได้ความรู้ไปพร้อม ๆ กัน โดยไม่ต้องให้พนักงานอัยการผู้เชี่ยวชาญต้องทิ้งการปฏิบัติงานเพื่อออกไปอบรมสัมมนาอีกต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved